

An Bhruiséil, 14 Eanáir 2020
(OR. en)

5176/20

**Comhad Idirinstitiúideach:
2017/0237(COD)**

**TRANS 14
CONSOM 5
CODEC 20**

TORADH NA nIMEACHTAÍ

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	na toscaireachtaí
Uimh. an doic. roimhe seo:	ST 14047/19 + COR 1
Uimh. an doic. ón gCoim.:	ST 12442/17 + ADD 1
Ábhar:	Togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid – Toradh na n-imeachtaí

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo an cur chuige ginearálta maidir leis an togra thuasluaite, mar a ghlac an Chomhairle Iompair, Teileachumarsáide agus Fuinnimh é ar an 2 Nollaig 2019, lena n-áirítear na haithrisí mar a rinne an Mheitheal um Iompar de Thalamh ailíniú orthu.

Togra le haghaidh
RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE
maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid
(athmhúnlú)
(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 91(1) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa¹,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún²,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Táthar chun roinnt leasuithe substaintiúla a dhéanamh ar Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³. Ar mhaithe le soiléireacht, ba cheart an Rialachán sin a athmhúnlú.

¹ IO C , , lch. .

² IO C , , lch. .

³ Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid (IO L 315, 3.12.2007, lch. 14).

- (2) Faoi chuimsiú an chomhbheartais iompair, tá sé tábhachtach cearta úsáideoirí a choimirciú i gcás paisinéirí iarnróid agus cáilíocht agus éifeachtúlacht na seirbhísí iarnróid do phaisinéirí a fheabhsú chun cuidiú sciar an iompair d'iarnród le hais modhanna eile iompair a mhéadú.
- (3) D'ainneoin dul chun cinn nach beag maidir le tomhaltóirí a chosaint san Aontas, tá tuilleadh feabhsuithe fós le déanamh i dtaca le cearta paisinéirí iarnróid a chosaint.
- (4) Ós é an paisinéir iarnróid an páirtí is laige sa chonradh iompair, caithfear cearta na bpaisinéirí a choimirciú ina leith sin.
- (5) Leis na cearta céanna a dheonú do phaisinéirí iarnróid atá ar thurais idirnáisiúnta agus ar thurais intíre [...], **féachtar leis** an leibhéal cosanta a thugtar don tomhaltóir san Aontas a mhéadú, cothrom iomaíochta a áirithiú do ghnóthais iarnróid agus cearta ar leibhéal comhionann a ráthú do phaisinéirí.
- (6) Ní hionann carachtar seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí agus carachtar seirbhísí fadachair. Dá bhrí sin, ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí, **chomh maith leis na seirbhísí trasteorann sin**, [...] laistigh den Aontas, a dhíolmhú ó fhorálacha áirithe maidir le cearta paisinéirí.
- (7) Áirítear ar aidhmeanna an Rialacháin seo feabhas a chur ar sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí laistigh den Aontas. Dá bhrí sin, ba chóir do na Ballstáit a bheith in ann díolúintí a dheonú le haghaidh seirbhísí i réigiúin ina bhfuil cuid shuntasach den tseirbhís á hoibriú lasmuigh den Aontas [...].
- (7a) **Thairis sin, chun gur féidir aistriú go rianúil ón gcreat a bhunaítear de bhun Rialachán (CE) 1371/2007 chuig an gcreat faoin Rialachán seo, ba cheart deireadh a chur le díolúintí a bhí ann roimhe sin de réir a chéile chun an deimhneacht dhlíthiúil agus an leanúnachas is gá a choimeád.**

- (8) [...] Maidir le seirbhísí áirithe intíre, **ba cheart deireadh a chur leis na díolúintí i ndáil le** [...] húsáid seirbhísí iarnróid ag daoine faoi mhíchumas nó a bhfuil soghluaisteacht laghdaithe acu, **ar seirbhísí iad a bhí díolmhaithe go náisiúnta roimhe sin.** Thairis sin, níor cheart feidhm a bheith ag díolúintí maidir leis na cearta atá ag daoine ar mian leo ticéid le haghaidh taistil d'iarnród a cheannach, é sin a dhéanamh gan aon deacracht mhíchuí, ná maidir leis na forálacha maidir le dliteanas gnóthas iarnróid i ndáil le paisinéirí agus a gcuid bagáiste, ná maidir leis an gceanglas árachas iomchuí a bheith ag gnóthais iarnróid, ná maidir leis an gceanglas go nglacfaidís bearta iomchuí chun sábháilteacht phearsanta na bpaisinéirí a áirithiú i stáisiúin traenach agus ar thraenacha agus chun riosca a bhainistiú.
- (8a) **I gcás ina bhfuil roinnt bainisteoirí stáisiúin freagrach as stáisiún amháin, ba cheart deis a bheith ag na Ballstáit an comhlacht a bheidh i gceannas ar na freagrachtaí dá dtagraítear sa Rialachán seo a ainmniú.**
- (10) Déantar ceanglais níos mionsonraithe maidir le soláthar faisnéise taistil a leagan amach sna sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht (STIanna) dá dtagraítear i Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ón gCoimisiún⁴.
- (11) Le neartú ceart paisinéirí iarnróid ba cheart cur leis an dlí idirnáisiúnta a chuimsítear in Iarscríbhinn A — Rialacha comhionanna maidir leis an gConradh le haghaidh Iompar Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'iarnród (CIV) a ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'iarnród (COTIF), arna mhodhnú le Prótacal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an Coinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'iarnród (Prótacal 1999). Is inmhianaithe, áfach, raon feidhme an Rialacháin seo a leathnú ionas go gcosnófaí ní amháin paisinéirí idirnáisiúnta ach paisinéirí intíre chomh maith. An 23 Feabhra 2013, d'aontaigh an tAontas do COTIF.

⁴ Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ón gCoimisiún an 5 Bealtaine 2011 maidir leis an tsonraíocht theicniúil d'imir-inoibritheacht a bhaineann leis an bhfochóras 'feidhmchláir teileamaitice i gcomhair seirbhísí paisinéirí' den chóras iarnróid tras-Eorpach (IO L 123, 12.5.2011, lch. 11).

- (12) **Ba cheart do na Ballstáit idirdhealú ar bhonn náisiúntacht an phaisinéara nó ar bhonn na háite a bhfuil an gnóthas iarnróid nó an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas bunaithe laistigh den Aontas a thoirmeasc. Níor cheart áfach, taraífi sóisialta a thoirmeasc, ar choinníoll go bhfuil siad comhréireach agus neamhspleách ar náisiúntacht an phaisinéara lena mbaineann. Tá cead ag gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas a gcleachtais tráchtála a chinneadh, lena n-áirítear tairiscintí speisialta agus bealaí díolacháin áirithe a chur chun cinn. [...]** I bhfianaise na forbartha ar ardáin ar líne a dhíolann ticéid iompair paisinéirí, ba cheart do na Ballstáit aird ar leith a thabhairt chun a áirithiú nach ndéanfar aon idirdhealú agus comhéadain ar líne á rochtain nó ticéid á gceannach. [...] .
- (13) Tá impleachtaí ag an méadú ar an tóir ar an rothaíocht ar fud an Aontais don tsoghluaisteacht agus don turasoíreacht ar an mórgóir. Le méadú ar an gcion módach atá ag úsáid an iarnróid agus na rothaíochta, laghdaítear tionchar an iompair ar an gcomhshaol. Dá bhrí sin, ba cheart do ghnóthais iarnróid é a éascú a oiread agus is féidir turais rothaíochta agus turais traenach a dhéanamh le chéile, go háirithe trí iompar rothar ar bord traenacha a cheadú.
- (13a) **Ba cheart na cearta agus na hoibleagáidí maidir le rothair a iompar ar thraenacha a bheith infheidhme maidir le rothair ar féidir dul orthu go héasca roimh agus i ndiaidh an turais iarnróid. Cumhdaítear rothair a iompar i bpacáistí agus málaí, i gcás inarb infheidhme, le forálacha an Rialacháin seo maidir le bagáiste.**

- (13b) Cuimsítear le cearta na n-úsáideoirí chun seirbhísí iarnróid faisnéis a fháil maidir leis an tseirbhís roimh an turas agus lena linn. Aon uair is féidir, ba cheart do ghnóthais iarnróid [...] an fhaisnéis sin a chur ar fáil roimh ré agus a luaithé is féidir. **Ba cheart do dhíoltóirí ticéad an fhaisnéis ábhartha a sholáthar roimh an turas.** Ba cheart an fhaisnéis sin a sholáthar i bhformáidí inrochtana le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.
- (13c) Tá éagsúlacht mhór i méid chuideachtaí na ndíoltóirí ticéad, ó mhicrifhiontair go fiontair mhóra, agus ní thairgeann cuid acu a seirbhísí ach as líne nó ar líne. Dá bhrí sin, ba cheart an oibleagáid faisnéis taistil a sholáthar do phaisinéirí a bheith i gcomhréir le hacmhainneacht an díoltóra ticéad.
- (14) [...]
- (14a) Le thréthicéid, ceadáítear turais gan stró do phaisinéirí agus, dá bhrí sin, ba cheart iarrachtaí réasúnta a dhéanamh ticéid den sórt sin a thairiscint le haghaidh seirbhísí intíre, idirnáisiúnta, uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha, lena n-áirítear freisin seirbhísí iarnróid atá díolmhaithe sa Rialachán seo. Chun an tréimhse moille le haghaidh cúitimh a ríomh, i gcás seirbhísí iarnróid den sórt sin, ba cheart moilleanna a tharla le linn codanna den turas nach dtagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo a eisiamh.
- (14aa) Maidir le seirbhísí atá á n-oibriú ag an ngnóthas iarnróid céanna, ba cheart go ndéanfaí aistriú paisinéirí iarnróid ó sheirbhís amháin go seirbhís eile a éascú trí thréthicéid a sholáthar toisc nach bhfuil aon chomhaontuithe tráchtála ag teastáil idir gnóthais iarnróid.
- (14ab) Ba cheart go gcuirfí paisinéirí ar an eolas ar bhealach soiléir an ionann ticéid arna ndíol ag gnóthas iarnróid in aon idirbheart tráchtála amháin agus thréthicéad. I gcás nach gcuirfear paisinéirí ar an eolas i gceart, ba cheart go mbeadh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas amhail is dá mba thréthicéad na ticéid sin.

- (14b) Ba cheart go ndéanfaí tairiscint tréthicead a chur chun cinn. Mar sin féin, tá an fhaisnéis chruinn ríthábhachtach maidir leis an tseirbhís iarnróid nuair a cheannaíonn paisinéirí ticéid ó dhíoltóirí ticéad nó ó thionscnóirí turas. I gcás ina ndíolfaidh díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas ticéid ar leith mar chuach, ba cheart dóibh an paisinéir a chur ar an eolas go soiléir nach dtugtar an leibhéal céanna cosanta leis na ticéid sin agus a thugtar le tréthiceid. I gcás nach ionann na ticéid agus tréthicead agus ina mainneoidh díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas an ceanglas sin a chomhlíonadh, ba cheart dóibh dliteanas comhréireach a ghlacadh, a théann thar aisíocaíocht na dticéad.
- (15) I bhfianaise Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas agus chun deiseanna taistil de bhus agus de chóiste atá inchomparáide leis na deiseanna atá ag saoránaigh eile a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ba cheart rialacha a bhunú maidir le neamh-idirdhealú agus maidir le cúnamh le linn a dturais. Tá an ceart céanna chun saorghluaiseachta, chun saor-rogha agus chun neamh-idirdhealaithe ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, cé acu atá míchumas, aois nó aon toisc eile is cúis leis sin, agus atá ag gach saoránach eile. *Inter alia*, ba cheart aird ar leith a thabhairt ar fhaisnéis a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe maidir le hinrochtaineacht seirbhísí iarnróid, le coinníollacha rochtana an rothstoic agus leis na háiseanna ar bord. Chun an fhaisnéis is fearr faoi mhoilleanna a sholáthar do phaisinéirí a bhfuil mallachar céadfa orthu, ba cheart córais amhairc agus inchloiste a úsáid, de réir mar is iomchuí. Ba cheart go gceadófar do dhaoine faoi mhíchumas [...] ticéid a cheannach ar thraein gan aon táillí breise **i gcás nach mbeidh aon mhodhanna inrochtana eile ann chun ticéid a cheannach roimh dhul ar thraein. Thairis sin, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ann an ceart sin a theorannú i gcásanna a bhaineann le slándáil agus le háirithintí éigeantacha traenach.** Ba cheart oiliúint iomchuí a bheith ar na baill foirne le freastal ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, go háirithe nuair atá cúnamh á thabhairt acu dóibh. Chun coinníollacha taistil cothroma a áirithiú, ba cheart go dtabharfaí cúnamh do na daoine sin sna stáisiúin agus ar bord **nó, in éagmais foireann tionlacain oilte ar bord na traenach agus sa stáisiún, ba cheart go ndéanfaí gach iarracht réasúnach chun rochtain ar thaisteal ar thraein a cheadú.** [...] .

- (15a) **Chun rochtain ar sheirbhísí iarnróid a éascú do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid agus ar bhainisteoirí stáisiún Pointí Teagmhála Aonair náisiúnta a bhunú chun comhordú a dhéanamh maidir le sonraí agus le cúnamh.**
- (16) Ba cheart do ghnóthais iarnróid agus do bhainisteoirí stáisiúin aird a thabhairt ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus riachtanais daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, tríd an STI do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chomhlíonadh. [...]
- (17) Is inmhiannaithe go gcruthófar leis an Rialachán seo córas cúitimh do phaisinéirí i gcás moille, **lena n-áirítear i gcásanna inarb é cealú seirbhíse nó nasc caillte is cúis leis an moill.** [...] . I gcás moill ar sheirbhís paisinéirí, ba cheart do ghnóthais iarnróid cúiteamh a thabhairt do phaisinéirí bunaithe ar chéatadán de phraghas an ticéid.
- (18) Ba cheart oibleagáid a bheith ar ghnóthais iarnróid árachas a bheith acu, nó **ráthaíochtaí leordhóthanacha a bheith acu** [...], le haghaidh a ndliteanais i leith paisinéirí iarnróid i gcás tionóisce. [...]

- (19) Le neartú na gceart chun cúitimh agus chun cúnaimh i gcás moille , nasc a chailleadh, nó cealú seirbhíse, ba cheart go dtabharfaí spreagadh níos láidre don mhargadh iompair paisinéirí d'iarnród, rud a rachadh chun sochair do na paisinéirí.
- (20) I gcás moille, ba cheart roghanna iompair ar leanúint nó athródaithe ar choinníollacha iompair inchomparáide a chur ar fáil do na paisinéirí. Ba cheart riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chur san áireamh ina leithéid sin de chás.
- (21) Níor cheart oibleagáid a bheith ar ghnóthas iarnróid cúiteamh a íoc, áfach, más féidir leis a chruthú gur **teagmhais amhail [...]** dálaí **adhaimsire** nó mórthubaistí nádúrtha lena gcuífí oibriú sábháilte na seirbhísí i mbaol ba chúis leis an moill. Ba cheart gur de chineál tubaiste nádúrtha eisceachtúil a bheadh in aon teagmhas den sórt sin, seachas gnáthdhálaí aimsire an tséasúir a bheith ann, amhail stoirmeacha fómhair nó tuilte uirbeacha a tharlaíonn go tráthrialta [...]. **Thairis sin, i gcás inarb é an paisinéir nó gníomhaíochtaí áirithe a dhéanann tríú páirtithe is cúis leis an moill, níor cheart oibleagáid a bheith ar an ghnóthas iarnróid an mhoill a chúiteamh.** Ba cheart do ghnóthais iarnróid a chruthú nárbh fhéidir leo an mhoill a thuar ná a chosc fiú dá ndéanfaí gach beart réasúnta, **lena n-áirítear cothabháil choisctheach iomchuí a rothstoic.** Níor cheart go mbeadh díolúine ó dhliteanas i leith moilleanna ann de bharr stailceanna phearsanra an ghnóthais iarnróid, agus de bharr gníomhaíochta, nó easpa gníomhaíochta oibreoirí iarnróid eile a úsáideann an bonneagar, an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí stáisiún céanna.
- (21b) **Ba cheart gnóthais iarnróid a spreagadh chun an nós imeachta maidir le hiarratas a dhéanamh ar chúiteamh a shimpliú do phaisinéirí. Go háirithe, ba cheart an deis a bheith ag na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarratais ar mhodhanna áirithe cumarsáide amhail ar shuíomhanna gréasáin nó trí fheidhmchláir mhóibíleacha, ar choinníoll nach bhfuil na ceanglais sin idirdhealaitheach.**
- (22) I gcomhar le bainisteoirí bonneagair **agus stáisiún**, ba cheart do ghnóthais iarnróid [...] pleananna teagmhasacha a ullmhú chun an tionchar de dheasca mórghríséadh seirbhíse a íoslaghdú trí fhaisnéis iomchuí agus aire iomchuí a thabhairt do phaisinéirí atá sáinnithe.

[...]

[...]

- (25) Is inmhianaithe freisin íospartaigh tionóisce agus a gcleithiúnaithe a shaoradh ó imní ghearrthéarmach airgid sa tréimhse díreach tar éis na tionóisce.
- (26) Is ar mhaithe le leas na bpaisinéirí iarnróid go nglacfaí bearta iomchuí , i gcomhaontú leis na húdaráis phoiblí, chun a slándáil phearsanta a áirithiú sna stáisiúin agus ar na traenacha.
- (27) Ba cheart do phaisinéirí iarnróid a bheith in ann gearán a thíolacadh d'aon ghnóthas iarnróid lena mbaineann, **nó do na bainisteoirí stáisiún ar stáisiúin áirithe, maidir lena réimsí freagrachta faoi seach maidir leis [...]** na cearta agus na hoibleagáidí a thugtar leis an Rialachán seo [...]. Ba cheart do phaisinéirí iarnróid a bheith i dteideal freagra a fháil laistigh de thréimhse réasúnta ama.
- (27a) **Ar mhaithe le gearáin a láimhseáil go héifeachtúil, ba cheart an ceart a bheith ag gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiún seirbhísí comhpháirteacha custaiméirí agus sásraí láimhseála gearán a bhunú.**
- (27b) **Níor cheart d'fhorálacha an Rialacháin seo difear a dhéanamh do chearta paisinéirí gearán a chur faoi bhráid comhlacht náisiúnta nó sásamh dlí a lorg faoi nósanna imeachta náisiúnta.**
- (28) Ba cheart do ghnóthais iarnróid agus do bhainisteoirí stáisiún caighdeáin cáilíochta seirbhíse do sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí a shainiú, [...] a bhainistiú agus faireachán a dhéanamh orthu. **Ba cheart do ghnóthais iarnróid na caighdeáin sin a chur ar fáil don phobal chomh maith.**

- (29) Chun ardleibhéal cosanta don tomhaltóir a choinneáil san iompar d'iarnród, ba cheart ceangal a bheith ar na Ballstáit comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe a ainmniú chun faireachán grinn a dhéanamh ar a chur chun feidhme agus an Rialachán seo a fhorfheidhmiú ar an leibhéal náisiúnta. Ba cheart na comhlachtaí sin a bheith in ann bearta forfheidhmiúcháin éagsúla a dhéanamh. Ba cheart paisinéirí a bheith in ann gearán a chur faoi bhráid na gcomhlachtaí sin faoi sháruithe líomhnaithe ar an Rialachán seo. Chun a áirithiú go láimhseálfar go sásúil na gearáin sin, ba cheart do na comhlachtaí comhoibriú le chéile freisin.
- (29a) **Bheadh ualach díréireach, in aisce ar na Ballstáit nach bhfuil aon chóras iarnróid acu agus nach bhfuil aon ionchas láithreach ann go mbeidh córas iarnróid acu dá mbeidís faoi réir na n-oibleagáidí forfheidhmiúcháin maidir le gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiún agus bainisteoirí bonneagair dá bhforáiltear leis an Rialachán seo. Dá bhrí sin, ba cheart na Ballstáit sin a dhíolmhú ón oibleagáid sin.**
- (30) Ba cheart próiseáil sonraí pearsanta a dhéanamh i gcomhréir le dlí an Aontais maidir le cosaint sonraí pearsanta, go háirithe Rialachán (AE) 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵.
- (31) Ba cheart do na Ballstáit pionóis a leagan síos a bheidh infheidhme maidir le sáruithe ar an Rialachán seo agus a áirithiú go gcuirfear na pionóis sin i bhfeidhm. Ba cheart do na pionóis sin a bheith éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach agus d'fhéadfadh íocaíocht cúitimh leis an duine a bheadh i gceist a bheith san áireamh leo.
- (32) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, eadhon iarnróid an Aontais a fhorbairt agus cearta paisinéirí a thabhairt isteach, a ghnóthú go leordhóthanach agus gur fearr dá bhrí sin iad a ghnóthú ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh **ar an Aontas Eorpach**. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú .

⁵ Rialachán (AE) Uimh. 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Aibreán 2016 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Treoir 95/46/CE (An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí) (IO L 119, 4.5.2016, lch. 1).

- (33) Chun a áirithiú go dtabharfar ardleibhéal cosanta do phaisinéirí, ba cheart an chumhacht gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 den Chonradh um Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh a tharmligean chuig an gCoimisiún chun [...] Iarscríbhinn [...] I a leasú i ndáil le Rialacha Comhionanna CIV [...] agus chun **méid na réamhíocaíochta a choigeartú i gcás bás paisinéara i bhfianaise na n-athruithe ar an Innéacs uile-Aontais Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí [...]** . Tá sé tábhachtach, go háirithe, go rachadh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear ar leibhéal na saineolaithe, agus go ndéanfar na comhairliúcháin sin i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr⁶. Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.
- (34) Leis an Rialachán seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus comhlíontar na prionsabail a aithnítear i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, go háirithe Airteagail 21, 26, 38 agus 47 maidir le cosc ar idirdhealú de chineál ar bith, daoine faoi mhíchumas a lánpháirtiú, ardleibhéal cosanta don tomhaltóir, agus an ceart chun leigheas éifeachtach agus triail chóir a fháil, faoi seach. Ní mór do chúirteanna na mBallstát an Rialachán seo a chur i bhfeidhm ar bhealach atá comhsheasmhach leis na cearta agus leis na prionsabail sin,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

⁶ IO L 123, 12.5.2016, lch. 1.

Caibidil I

Forálacha ginearálta

Airteagal 1

Ábhar

Bunaítear leis an Rialachán seo rialacha is infheidhme maidir leis an iompar d'iarnród i dtaca leis na nithe seo a leanas:

- (a) neamh-idirdhealú idir paisinéirí i ndáil le coinníollacha iompair;
- (b) dliteanas gnóthas iarnróid agus a n-oibleagáidí árachais i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste;
- (c) cearta na bpaisinéirí i gcás tionóisce a eascróidh as úsáid seirbhísí iarnróid agus is cúis le bás, le díobháil phearsanta nó le cailleadh a mbagáiste nó le damáiste dá mbagáiste;
- (d) cearta na bpaisinéirí i gcás cealú nó moille;
- (e) an t-íosmhéid faisnéise le cur ar fáil do phaisinéirí;
- (f) neamh-idirdhealú agus cúnamh [...] do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
- (g) caighdeáin cháilíochta seirbhíse a shainiú agus faireachán a dhéanamh orthu agus na rioscaí do shlándáil phearsanta na bpaisinéirí a bhainistiú;
- (h) gearáin a láimhseáil;
- (i) rialacha ginearálta maidir le forghníomhú.

Airteagal 2

Raon Feidhme

1. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le turais agus seirbhísí iarnróid intíre agus idirnáisiúnta ar fud an Aontais arna soláthar ag gnóthas iarnróid amháin nó níos mó ná gnóthas iarnróid amháin atá ceadúnaithe i gcomhréir le Treoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷.
- 1a. **Féadfaidh na Ballstáit a dhíolmhú ó raon feidhme an Rialacháin seo, cé is moite d'Airteagail 11 agus 12, seirbhísí a oibrítear de bhrí gur ábhar spéise iad go stairiúil nó de bharr an luach atá leo ó thaobh na turasóireachta de amháin.**
- 1b. **Maidir leis na díolúintí arna ndeonú i gcomhréir le míreanna 4 agus 6 d'Airteagal 2 de Rialachán 1371/2007 roimh [IO: cuir isteach an dáta teacht i bhfeidhm] beidh siad bailí go dtí an dáta a rachaidh siad in éag. Maidir leis na díolúintí arna ndeonú i gcomhréir le mír 5 d'Airteagal 2 roimh [IO: cuir isteach an dáta teacht i bhfeidhm] beidh siad fós bailí go dtí [IO: cuir isteach an dáta teacht i bhfeidhm].**
- 1c. **I gcás ina bhfuil díolúine tugtha ag Ballstát dá sheirbhísí iarnróid intíre de bhun mhír 4 d'Airteagal 2 de Rialachán 1371/2007, féadfaidh sé an díolúine sin a athnuachan dhá uair ar a mhéad, ar feadh uastréimhse cúig bliana gach uair.**
2. Faoi réir mhír 4, féadfaidh na Ballstáit na seirbhísí seo a leanas a dhíolmhú ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo:
 - (a) seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha [...], **lena n-áirítear** seirbhísí trasteorann **den sórt sin** laistigh den Aontas;
 - (b) seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí a n-oibrítear cuid shuntasach díobh, lena n-áirítear aon stad stáisiúin sceidealta amháin ar a laghad, lasmuigh den Aontas [...].

⁷ IO L 343, 14.12.2012, lch. 32.

3. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoi dhíolúintí a dheonaítear de bhun **mhíreanna 1a, 1c agus [...] 2[...]**.
4. [...] **Maidir leis** na seirbhísí arna ndíolmhú i gcomhréir le **mír 1c [...]**, **beidh feidhm ag Airteagail 5, 10, 11 agus 12 agus ag Caibidil V agus Airteagail 27 agus 28. Maidir leis na seirbhísí arna ndíolmhú i gcomhréir le pointe (a) de mhír 2, beidh feidhm ag Airteagail 5, 10(2), 10(4), 10(5), 11, 12, 20(1), 21, 27 agus 28.**

Airteagal 3

Sainmhínithe

Chun críoch an Rialacháin seo beidh feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (1) ciallaíonn ‘gnóthas iarnróid’ gnóthas iarnróid mar a shainmhínítear in Airteagal 3(1) de Threoir 2012/34/AE é;
- (2) ciallaíonn ‘bainisteoir bonneagair’ bainisteoir bonneagair mar a shainmhínítear in Airteagal 3, **pointe (2)** de Threoir 2012/34/AE é;
- (3) ciallaíonn ‘bainisteoir stáisiúin’ eintiteas eagraíochtúil i mBallstát, ar cuireadh de fhreagracht air stáisiún iarnróid [...] **amháin nó níos mó** a bhainistiú agus a fhéadfaidh a bheith ina bhainisteoir bonneagair⁸;
- (4) ciallaíonn ‘tionscnóir turas’ eagraí nó miondíoltóir, seachas gnóthas iarnróid, de réir bhrí [...] phointí (8) agus (9) **d’Airteagal 3** de Threoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁹;

⁸ **Cuir aithris nua isteach: I gcás ina bhfuil roinnt bainisteoirí stáisiúin freagrach as stáisiún amháin, ba cheart deis a bheith ag na Ballstáit an comhlacht a bheidh i gceannas ar na freagrachtaí dá dtagraítear sa Rialachán seo a ainmniú.**

⁹ Treoir (AE) Uimh. 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Samhain 2015 maidir le taisteal láneagraithe agus socruithe taistil gaolmhara, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2011/83/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoir 90/314/CEE ón gComhairle (IO L 326, 11.12.2015, lch. 1).

- (5) ciallaíonn ‘díoltóir ticéad’ aon mhiondíoltóir seirbhísí iompair d'iarnród, [...] a dhíolann ticéid **ar bhonn conradh nó socrú eile idir an miondíoltóir agus an [...] gnóthas iarnróid [...];**
- (6) ciallaíonn ‘conradh iompair’ conradh iompair **d'iarnród** ar luaíocht nó saor in aisce idir gnóthas iarnróid [...] agus an paisinéir chun seirbhís iompair amháin nó níos mó ná seirbhís iompair amháin a sholáthar;
- (7) ciallaíonn "áirithint" údarú, ar pháipéar nó i bhfoirm leictreonach, a thugann teidlíocht chun iompair faoi réir socrúithe iompair pearsantaithe arna ndeimhniú roimh ré;
- (8) ciallaíonn ‘tréthicéad’ ticéad nó ticéid [...] **mar a shainmhínítear in Airteagal 3(35) de Threoir 2012/34/AE é;**
- (9) ciallaíonn ‘seirbhís’ seirbhís iompair iarnróid do phaisinéirí a oibrítear idir stáisiúin traenach [...] de réir amchláir. **Cumhdaítear léi freisin seirbhísí iompair a thairgtear i gcás athródaithe;**
- (10) ciallaíonn ‘turas’ iompar paisinéara idir stáisiún an imeachta agus stáisiún an teachta [...];
- (11) ciallaíonn ‘seirbhísí iarnróid intíre do phaisinéirí’ seirbhís iarnróid do phaisinéirí nach dtrasnaíonn aon teorainn de chuid Ballstáit;
- (11a) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid uirbeach agus fo-uirbeach do phaisinéirí' seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí mar a shainmhínítear in Airteagal 3(6) de Threoir 2012/34/AE;**
- (11b) ciallaíonn "seirbhís iarnróid réigiúnach do phaisinéirí" seirbhís iarnróid do phaisinéirí mar a shainmhínítear in Airteagal 3(7) de Threoir 2012/34/AE;**
- (12) ciallaíonn "seirbhís iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí" seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí mar a shainmhínítear in Airteagal 3(5) de Threoir 2012/34/AE;

- (13) ciallaíonn ‘moill’ an difríocht ama idir am sroichte sceidealta an phaisinéara i gcomhréir leis an amchlár foilsithe agus am iarbhír nó ionchais a theachta nó a teachta chuig [...] stáisiún an chinn scríbe **chríochnaithigh**;
- (14) ciallaíonn ‘pas taistil’ nó ‘ticéad séasúir’ ticéad do líon neamhtheoranta turas a thugann cead taisteal d'iarnród don sealbhóir údaraithe ar bhealach faoi leith nó ar líonra faoi leith le linn tréimhse sonraithe;
- (15) ciallaíonn ‘nasc a chailleadh’ cás ina gcaillfidh an paisinéir seirbhís amháin nó níos mó le linn turas **iarnróid, a díoladh mar thréthicéad**, de thoradh moill nó cealú seirbhíse amháin nó níos mó roimhe sin, **nó de thoradh imeacht seirbhíse roimh an am imeachta sceidealta**;
- (16) ciallaíonn ‘duine faoi mhíchumas’ agus ‘duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe’ aon duine ar a bhfuil mallachar fisiceach, meabhrach, intleachta nó céadfach, buan nó sealadach, a d'fhéadfadh, ar idirghníomhú le bacainní éagsúla dó, bac a chur air úsáid iomlán agus éifeachtach a bhaint as córacha iompair ar bhonn comhionann le paisinéirí eile nó a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe le linn córacha iompair a úsáid dó de thoradh a aoise;
- (17) [...]

(18) [...]

(19) [...]

(20) ciallaíonn ‘stáisiún’ suíomh ar iarnród ar féidir le seirbhís iarnróid do phaisinéirí tosú, stad nó críochnú.

Caibidil II

Conradh iompair, faisnéis agus ticéid

Airteagal 4

Conradh iompair

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh tabhairt i gcrích agus comhlíonadh conartha iompair agus soláthar faisnéise agus ticéad faoi rialú ag forálacha Theideal II agus Theideal III d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 5

Coinníollacha neamh-idirdhealaitheacha an chonartha iompair¹⁰

Gan dochar do tharaifí sóisialta, cuirfidh gnóthais iarnróid, [...] díoltóirí ticéad **nó tionscnóirí turas** coinníollacha conartha agus taraifí ar fáil don phobal i gcoitinne gan idirdhealú, díreach ná indíreach, ar bhonn náisiúntacht an chustaiméara deiridh [...], nó ar bhonn na háite a bhfuil an gnóthas iarnróid, [...] an díoltóir ticéad **nó an tionscnóir turas** bunaithe laistigh den Aontas.

¹⁰ ***Cuir aithris nua isteach:*** Ba cheart do na Ballstáit idirdhealú ar bhonn náisiúntacht an phaisinéara nó ar bhonn na háite a bhfuil an gnóthas iarnróid nó an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas bunaithe laistigh den Aontas a thoirmeasc. Níor cheart áfach, taraifí sóisialta a thoirmeasc, ar choinníoll go bhfuil siad comhréireach agus neamhspleách ar náisiúntacht an phaisinéara lena mbaineann. Tá cead ag gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas a gcleachtais tráchtála a chinneadh, lena n-áirítear tairiscintí speisialta agus bealaí díolacháin áirithe a chur chun cinn.

Airteagal 6

Rothair

1. Beidh paisinéirí i dteideal rothair a bhreith leo¹¹ ar bhord na traenach, **faoi réir na dteorainneacha dá dtagraítear i mír 3, agus i gcás inarb iomchuí [...] féadfar táille réasúnta a ghearradh. Maidir leis na traenacha ar a bhfuil áirithint éigeantach, féadfar áirithint a dhéanamh chun rothar a iompar.**

I gcás ina bhfuil áirithint déanta ag paisinéir do rothar agus i gcás ina ndiúltaítear an rothar a iompar gan cúis lena bhfuil údar cuí, beidh an paisinéir i dteideal athródaithe nó aisíocaíochta i gcomhréir le hAirteagal 16, cúitimh i gcomhréir le hAirteagal 17 agus cúnaimh i gcomhréir le hAirteagal 18(2).

- 1a. **I gcás ina bhfuil áiteanna ainmnithe do rothair ar fáil ar bhord na traenach, coinneoidh paisinéirí a rothair sna háiteanna sin. I gcás nach bhfuil áiteanna den sórt sin ar fáil [...], coinneoidh paisinéirí a rothair faoina gcúram le linn an turais agus déanfaidh siad gach iarracht réasúnta a áirithiú nach ndéanfar aon chiotáí ná damáiste [...] do phaisinéirí eile, do threalamh soghluaisteachta, do bhagáiste ná d'oibríochtaí iarnróid.**

[...]

¹¹ ***Cuir aithris nua isteach: (13a) Ba cheart na cearta agus na hoibleagáidí maidir le rothair a iompar ar thraenacha a bheith infheidhme maidir le rothair ar féidir dul orthu go héasca roimh agus i ndiaidh an turais iarnróid. Cumhdaítear rothair a iompar i bpacáistí agus málaí, i gcás inarb infheidhme, le forálacha an Rialacháin seo maidir le bagáiste.***

3. Féadfaidh gnóthas iarnróid srian a chur leis an gceart rothair a thabhairt ar chúiseanna sábháilteachta nó oibríochtúla, go háirithe i ngeall ar theorainneacha spáis le linn tréimhsí seachbhuaice, nó mura gceadaítear rothair a thabhairt leis an rothstoc. Ina theannta sin, féadfaidh gnóthas iarnróid srian a chur le hiompar rothar bunaithe ar a meáchain agus ar a dtoisí. Foilseoidh siad a gcuid coinníollacha maidir le rothair a iompar, lena n-áirítear faisnéis atá cothrom le dáta faoin spás atá ar fáil, trí úsáid a bhaint as na feidhmchláir theileamaitice dá dtagraítear i Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ar a suíomhanna gréasáin oifigiúla.
4. Féadfaidh Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid pleananna ar chur i dtoll a chéile maidir le conas iompar rothar a mhéadú agus a fheabhsú, agus réitigh eile lena spreagtar iarnróid agus rothair a úsáid i dteannta a chéile, agus na pleananna sin a choinneáil cothrom le dáta.

Airteagal 7

Tarscaoileadh agus leagan síos teorainneacha a eisiámh

1. Ní fhéadfar na hoibleagáidí i leith paisinéirí de bhun an Rialacháin seo a theorannú ná a tharscaoileadh, go háirithe trí mhaolú nó clásal sriantach sa chonradh iompair.
2. Féadfaidh gnóthais iarnróid coinníollacha conartha **iompair** a thairiscint a bheidh níos fabhraí don phaisinéir ná na coinníollacha a leagtar síos sa Rialachán seo.

Airteagal 8

Oibleagáid chun faisnéis a sholáthar maidir le scor seirbhísí iarnróid

Poibleoidh na gnóthais iarnróid nó, i gcás inarb iomchuí, na húdaráis inniúla atá freagrach as Conradh seirbhísí poiblí iarnróid, ar na dóigheanna is iomchuí, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana le haghaidh daoine faoi mhíchumas i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i dTreoir (AE) 2019/882¹² agus Rialacháin 454/2011 agus 1300/2014 ón gCoimisiún, cinntí maidir le scor seirbhísí, bíodh sé buan nó sealadach, agus déanfar é sin roimh chur chun feidhme na gcinntí sin.

Airteagal 9

Faisnéis taistil¹³

1. Gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad a thairgeann conarthaí iompair thar ceann gnóthas iarnróid amháin nó níos mó, soláthróidh siad don phaisinéir, arna iarraidh sin dó, ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid I, maidir leis na turais a bhfuil an gnóthas iarnróid lena mbaineann ag tairiscint Conradh iompair ina leith. [...].
2. I rith an aistir [...], soláthróidh gnóthais iarnróid [...] don phaisinéir ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid II. **I gcás ina bhfuil an fhaisnéis sin ag bainisteoir stáisiúin ag stáisiún nasctha, soláthróidh sé an fhaisnéis do na paisinéirí freisin.**

¹² Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí (IO L 151, 7.6.2019, lch. 70).

¹³ **Cuir aithris nua isteach: Tá éagsúlacht mhór i méid chuideachtaí na ndíoltóirí ticéad, ó mhicrifhiontair go fiontair mhóra, agus ní thairgeann cuid acu a seirbhísí ach as líne nó ar líne. Dá bhrí sin, ba cheart an oibleagáid faisnéis taistil a sholáthar do phaisinéirí a bheith i gcomhréir le hacmhainneacht an díoltóra ticéad.**

3. Soláthrófar an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 san fhormáid is iomchuí, **i gcás inar féidir, bunaithe ar fhaisnéis taistil fíor-ama**, lena n-áirítear trí úsáid a bhaint as [...] teicneolaíochtaí cumarsáide **iomchuí**. Tabharfar aird ar leith ar a áirithiú go bhfuil an fhaisnéis sin inrochtana ag daoine faoi mhíchumas i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i dTreoir (AE) 2019/882 i Rialacháin Uimh. 454/2011 agus Uimh. 1300/2014 ón gCoimisiún.
4. **Dáilfidh** [...] na bainisteoirí **bonneagair** sonraí fíor-ama maidir le **teacht agus imeacht** na dtraenacha[...] ar ghnóthais iarnróid agus **bainisteoirí stáisiúin** [...], ar bhealach neamh-idirdhealaitheach **agus gan moill mhíchuí**. Arna iarraidh sin, **beidh rochtain ag na díoltóirí ticéad ar na sonraí fíor-ama sin.**

Airteagal 10

Ticéid [...] agus áirithintí a bheith ar fáil

1. Tairgfídh gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad ticéid agus, i gcás ina mbeidh siad ar fáil, tréthticéid **dá dtagraítear in Airteagal 10a**, agus áirithintí. [...].
2. Gan dochar do mhíreanna 3 agus 4, díolfaidh [...] na gnóthais iarnróid [...], **go díreach nó trí bhíthin díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas**, ticéid ar phaisinéirí trí cheann amháin ar a laghad de na **modhanna** díolacháin seo a leanas [...]:
 - (a) oifigí ticéad, **díolphointí eile** nó meaisíní ticéadaithe;
 - (b) teileafón, an t-idirlíon nó aon teicneolaíocht faisnéise atá ar fáil go forleathan;
 - (c) ar thraenacha.

[...] **Maidir leis na húdaráis inniúla, mar a shainmhínítear i Rialachán (CE)**

Uimh. 1370/2007, pointe (b) d'Airteagal 2, féadfaidh siad ceangal a chur ar ghnóthais iarnróid ticéid i gcomhair seirbhísí a sholáthraítear faoi chonarthaí seirbhíse poiblí a sholáthar trí níos mó ná **modh díolacháin amháin** [...].

3. [...]
4. I gcás nach mbeidh oifig ticéad nó meaisín ticéadaithe sa stáisiún imeachta, cuirfear in iúl do na paisinéirí ag an stáisiún:
 - (a) go bhféadfar ticéid a cheannach ar an teileafón nó ar an idirlíon nó ar an traein, mar aon leis an nós imeachta do cheannach den sórt sin;
 - (b) an stáisiún iarnróid nó an áit is cóngaraí a mbeidh fáil ar oifigí ticéad agus/nó meaisín ticéadaithe .
5. I gcás nach mbeidh oifig ticéad [...] ná meaisín ticéadaithe inrochtana sa stáisiún imeachta, **agus nach mbeidh aon mhodhanna inrochtana eile chun ticéid a cheannach roimh ré**, ceadófar do dhaoine faoi mhíchumas [...] ticéid a cheannach ar bhord na traenach gan costas breise **mura ndéantar sin a theorannú nó a dhiúltú ar fhorais a bhaineann le slándáil nó le háirithint traenach éigeantach [...].** I gcás nach mbeidh foireann ar bord na traenach, cuirfidh an gnóthas iarnróid na daoine faoi mhíchumas ar an eolas faoi cé acu ar cheart nó nár cheart dóibh an ticéad a cheannach agus an dóigh leis sin a dhéanamh. Féadfaidh na Ballstáit a cheangal go n-aithneofar daoine faoi mhíchumas mar dhaoine faoi mhíchumas i gcomhréir lena ndlí náisiúnta agus lena gcleachtais náisiúnta.

Féadfaidh na Ballstáit an ceart dá dtagraítear sa chéad fhomhír a leathnú chuig na paisinéirí uile. I gcás ina gcuirfidh na Ballstáit an rogha sin i bhfeidhm, cuirfidh siad an Coimisiún ar an eolas dá réir sin. Foilseoidh an Ghníomhaireacht Eorpach Iarnróid an fhaisnéis ar a suíomh gréasáin maidir le cur chun feidhme Rialachán 1300/2014 agus Rialachán 454/2011 ón gCoimisiún.

6. [...]

Airteagal 10a

Tréthicéid¹⁴

1. **Déanfaidh gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas gach iarracht réasúnta [...] chun tréthicéid a chur ar fáil do sheirbhísí paisinéirí d'iarnród intíre agus idirnáisiúnta, [...], agus go háirithe do sheirbhísí arna n-oibriú ag gnóthas iarnróid amháin. Comhoibreoidh gnóthais iarnróid eatarthu féin chun tréthicéid a thairiscint a fhorleithne agus is féidir, do sheirbhísí paisinéirí d'iarnród intíre agus idirnáisiúnta.**
2. **Maidir le turais ina bhfuil nasc amháin nó níos mó, cuirfear paisinéirí ar an eolas sula gceannaíonn siad ticéad nó ticéid más tréthicéad atá sa ticéad nó na ticéid sin.**

¹⁴ ***Cuir aithris nua isteach:*** Le tréthicéid, ceadáítear turais gan stró do phaisinéirí agus, dá bhrí sin, ba cheart iarrachtaí réasúnta a dhéanamh ticéid den sórt sin a thairiscint le haghaidh seirbhísí intíre, idirnáisiúnta, uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha, lena n-áirítear freisin seirbhísí iarnróid atá díolmhaithe sa Rialachán seo. Chun an tréimhse moille le haghaidh cúitimh a ríomh, i gcás seirbhísí iarnróid den sórt sin, ba cheart moilleanna a tharla le linn codanna den turas nach dtagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo a eisiamh.

3. Is tréthicéad a bheidh i gceist le ticéad nó ticéid, a cheannófar in aon idirbheart tráchtála amháin ó ghnóthas iarnróid, agus beidh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas i gcomhréir le hAirteagail 16, 17 agus 18 má chailleann an paisinéir nasc amháin nó níos mó. Ní bheidh feidhm aige seo má thugtar le fios go soiléir ar an ticéad nó ar na ticéid gur Conradh iompair ar leithligh é an ticéad agus má cuireadh an paisinéir ar an eolas faoin ábhar roimh é a cheannach i gcomhréir le mír 2.
4. I gcás ina gceannófar ticéad nó ticéid in aon idirbheart tráchtála amháin agus go mbeidh na ticéid curtha le chéile ag an díoltóir ticéad nó ag an tionscnóir turas ar a thionscnamh féin, beidh an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas a dhíol an ticéad nó na ticéid faoi dhliteanas 50 % den mhéid a íocadh san idirbheart sin a aisíoc agus a chúiteamh i gcás ina gcaillfidh an paisinéir nasc amháin nó níos mó. Ní bheidh feidhm aige sin má luaitear é ar na ticéid, nó ar dhoiciméad eile nó go leictreonach sa chaoi go bhféadfaidh an paisinéir an fhaisnéis a atáirgeadh le haghaidh tagairt amach anseo, gur conarthaí iompair ar leithligh iad na ticéid, agus gur cuireadh an t-ábhar in iúl don phaisinéir roimh é a cheannach.

Tá na díoltóirí ticéad nó na tionscnóirí turas freagrach as iarrataí agus gearáin fhéideartha ón bpaisinéir a láimhseáil faoin mír seo. Íocfar an aisíocaíocht agus an cúiteamh dá dtagraítear sa chéad fhomhír laistigh de 30 lá tar éis an iarraidh sin a fháil. Tá an ceart dá dtagraítear sa mhír seo gan dochar don dlí náisiúnta is infheidhme lena ndeonaítear cúiteamh breise do phaisinéirí i leith damáiste.

5. Is ar an ngnóthas iarnróid, an tionscnóir turas nó an díoltóir ticéad a dhíol an ticéad nó na ticéid a bheidh an dualgas cruthúnais maidir le soláthar na faisnéise dá dtagraítear san Airteagal seo.

Caibidil III

Dliteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste

Airteagal 11

Dliteanas i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo agus gan dochar don dlí náisiúnta is infheidhme lena ndeonaítear do phaisinéirí tuilleadh cúitimh i leith damáistí, beidh dliteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste faoi rialú ag Caibidil I, ag Caibidil III agus ag Caibidil IV de Theideal IV, de Theideal VI agus de Theideal VII d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 12

Árachas agus cumhdach dliteanais [...]

Beidh árachas leordhóthanach **nó ráthaíochtaí leordhóthanacha faoi dhálaí an mhargaidh maidir le cumhdach** ag gnóthas iarnróid, i gcomhréir le hAirteagal 22 de Threoir 2012/34/AE [...].

Airteagal 13

Réamhíocaíochtaí

1. Má mharaítear nó má ghortaítear paisinéir, déanfaidh an gnóthas iarnróid dá dtagraítear in Airteagal 26(5) d'Iarscríbhinn I gan mhoill, agus ar aon chuma tráth nach déanaí ná cúig lá dhéag tar éis sainaithint an duine nádúrtha atá i dteideal cúitimh, na réamhíocaíochtaí sin is gá chun freastal ar riachtanais eacnamaíocha láithreacha ar bhonn comhréireach leis an damáiste a fulaingíodh.
2. Gan dochar do mhír 1, ní lú ná EUR 21 000 in aghaidh an phaisinéara réamhíocaíocht i gcás báis.
3. Ní chiallóidh réamhíocaíocht go n-aithnítear dliteanas agus féadfar í a fhritháireamh in aghaidh aon suimeanna a íocfar ina dhiaidh sin ar bhonn an Rialacháin seo ach ní bheidh sí in-aischurtha ach amháin i gcásanna ina ndearnadh an damáiste de dheasca faillí nó locht de chuid an phaisinéara nó murab é an duine a fuair an réamhíocaíocht an duine a bhí i dteideal cúitimh.

Airteagal 14

Dlíteanas a chonspóid

Fiú amháin má chonspóideann an gnóthas iarnróid a fhreagracht as díobháil choirp a tharlaíonn do phaisinéir atá ar iompar aige, déanfaidh sé gach dícheall réasúnach cúnamh a thabhairt do phaisinéir agus cúiteamh á éileamh aige ó thríú páirtithe i leith damáiste.

Caibidil IV

Moilleanna, naisc a chailltear agus cealuithe

Airteagal 15

Dliteanas i leith moilleanna, naisc a chailleadh agus cealuithe

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh dliteanas gnóthas iarnróid i leith moilleanna, naisc a chailleadh agus cealuithe faoi rialú ag Caibidil II de Theideal IV d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 16

Aisiocaíocht agus athródú

1. I gcás ina bhféadfár a bheith ag súil go réasúnach, tráth an imeachta nó i gcás nasc a chailleadh **nó cealaithe**, [...], go rachaidh an mhoill ar shroicheadh an chinn scríbe chríochnaithigh faoin gconradh iompair [...] thar 60 nóiméad **nó níos mó**, tairgfídh **an gnóthas iarnróid atá ag oibriú na seirbhíse a bhfuil moill uirthi nó atá curtha ar ceal** [...] an rogha don phaisinéir láithreach idir ceann amháin de na nithe seo a leanas **agus déanfaidh sé na socruithe is gá:**
 - (a) aisiocaíocht chostas iomlán an ticéid, ar na coinníollacha céanna ar ceannaíodh é, don chuid nó do na codanna de thuras an phaisinéara nach ndearnadh agus don chuid nó do na codanna a rinneadh cheana mura bhfónann an turas a thuilleadh do phlean taistil tosaigh an phaisinéara, maille le seirbhís fillte, nuair is ábhartha, chuig an gcéad áit imeachta a luaithe is féidir. [...];
 - (b) leanúint nó athródú, ar choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe a luaithe is féidir;
 - (c) leanúint nó athródú, ar choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe ar dháta níos déanaí de réir mar is áisiúil don phaisinéir.

2. [...] **I gcás, chun críoch phointí (b) agus (c) de mhír 1, inarb é an gnóthas iarnróid céanna a bheidh ag oibriú athródú inchomparáide nó ina gcuirfidh an gnóthas iarnróid sin de chúram ar ghnóthas eile an t-athródú a dhéanamh, ní bheidh costais bhreise ar an bpaisinéir. Tá feidhm ag an gceanglas sin freisin nuair a bhíonn úsáid iompair de ghrád seirbhíse níos airde agus modhanna malartacha iompair i gceist leis an athródú.** [...] Déanfaidh gnóthais iarnróid iarracht réasúnta naisc bhreise a sheachaint, sa chaoi go mbeidh an mhoill ar an am taistil iomlán chomh gearr agus is féidir. [...] Ní dhéanfar paisinéirí a íosghrádú chuig saoráidí iompair de ghrád níos ísle ach amháin más saoráidí den sórt sin an t-aon mhodh amháin don athródú atá ar fáil.

Gan dochar don chéad fhomhír, féadfaidh an gnóthas iarnróid teacht ar chomhaontú, arna iarraidh sin don phaisinéir, go dtabharfaidh an paisinéir conarthaí iompair i gcrích le soláthraithe eile seirbhísí iompair lena gcuirfear ar chumas an phaisinéara an ceann scríbe críochnaitheach a bhaint amach faoi choinníollacha inchomparáide, agus go n-aisíocfaidh an gnóthas iarnróid na costais a thabhfófar.

3. Tabharfar soláthraithe seirbhísí athródaithe iompair aird ar leith ar leibhéal inchomparáide d'inrochtaineacht ar an tseirbhís mhalartach a chur ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. **Féadfaidh soláthraithe seirbhísí athródaithe iompair seirbhísí malartacha a oireann dá gcuid riachtanas a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ar seirbhísí iad atá éagsúil ó na cinn a thairgtear do phaisinéirí eile.**
4. **Íocfar na haisíocaíochtaí dá dtagraítear i mír 1(a) agus sa dara fomhír de mhír 2 laistigh de 30 lá tar éis an iarraidh sin a fháil. Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarrataí sin trí mhodhanna áirithe cumarsáide, ar choinníoll nach gcruthaíonn an iarraidh éifeachtaí idirdhealaitheacha.**

Airteagal 17

Cúiteamh [...]

1. Gan an ceart chun iompair a chailliúint, beidh paisinéir [...] **i dteideal** cúiteamh a fháil i leith moilleanna ón ngnóthas iarnróid má bhíonn moill roimhe nó roimpi idir an áit imeachta agus an ceann scríbe **críochnaitheach** a luaitear ar an [...] **ticéad nó tréthicéad** agus nach ndearnadh an ticéad ina leith a aisíoc i gcomhréir le hAirteagal 16. **Beidh paisinéirí i dteideal cúitimh freisin i gcás cealú nó moill 60 nóiméad ná níos mó, má tharlaíonn athródú de bhun Airteagal 16(1)(b). I gcás den sórt sin, ríomhfar an mhoill bunaithe ar an am sroichte sceidealta chuig an gceann scríbe críochnaitheach de réir an ticéid bhunaidh nó an tréthicéid bhunaidh agus ar an am iarbhair teachta chuig an ceann scríbe críochnaitheach.** Is iad seo a leanas íosmhéideanna an chúitimh i leith moilleanna:
 - (a) 25 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille nach lú ná 60 nóiméad agus nach mó ná 119 nóiméad,
 - (b) 50 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille de 120 nóiméad nó níos mó.
2. Tá feidhm ag mír 1, freisin, maidir le paisinéirí a bhfuil pas taistil nó ticéad séasúir acu. Má chuirtear moill orthu nó má bhaineann cealú dóibh arís is arís eile le linn thréimhse bailíochta an phas taistil nó an ticéid séasúir, beidh siad [...] **i dteideal** cúiteamh iomchuí i gcomhréir le socruithe cúitimh an ghnóthais iarnróid. Sonrófar sna socruithe sin na critéir lena gcinneadh moill agus lena ríomhfar an cúiteamh . I gcás ina mbeidh moill is lú ná 60 nóiméad ann arís is arís eile le linn thréimhse bailíochta an phas taistil nó an ticéid séasúir, **féadfar** [...] na moilleanna a áireamh go carnach agus **féadfar** [...] paisinéirí a chúiteamh i gcomhréir le socruithe cúitimh an ghnóthais iarnróid.

3. **Gan dochar do mhír 2**, ríomhfar cúiteamh ar mhoill i gcoibhneas an phraghais iomláin a d'íoc an paisinéir go hiarbhír as an tseirbhís ar cuireadh moill uirthi. I gcás ina mbainfidh an conradh iompair le turas fillte, déanfar cúiteamh i leith moille don turas amach nó don turas ar ais a ríomh ar bhonn **an phraghais a léirítear ar an ticéad don chuid sin den turas. I gcás nach léirítear praghas chodanna aonair an turais, ríomhfar an cúiteamh ar bhonn leath an phraghais a íocadh ar an ticéad.** Ar an gcaoi chéanna, déanfar an cúiteamh i leith seirbhís ar cuireadh moill uirthi faoi chonradh iompair d'aon chineál eile faoinar féidir céimeanna éagsúla den turas a dhéanamh ina dhiaidh sin a ríomh i gcomhréir leis an bpraghas iomlán.
4. Ní chuirfear san áireamh i ríomh na tréimhse moille aon mhoill is féidir leis an ngnóthas iarnróid a léiriú a tharla lasmuigh de chríocha an Aontais.
- 4a. **Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarrataí ar chúiteamh trí mhodhanna áirithe cumarsáide, ar choinníoll nach gcruthaíonn an iarraidh éifeachtaí idirdhealaitheacha.**
5. Íocfar an cúiteamh i leith phraghas an ticéid laistigh d'aon mhí amháin tar éis chur faoi bhráid na hiarrata ar chúiteamh. Féadfar an cúiteamh a íoc i bhfoirm dearbhán agus/nó seirbhísí eile má bhíonn na téarmaí solúbtha (go háirithe maidir leis an tréimhse bailíochta agus leis an gceann scríbe). Íocfar an cúiteamh in airgead arna iarraidh sin ag an bpaisinéir.
6. Ní asbhainfear den chúiteamh i leith phraghas an ticéid costais idirbheart airgid amhail táillí, costais teileafóin ná stampaí. Féadfaidh gnóthais iarnróid íostairseach a chinneadh nach n-íocfar íocaíochtaí cúitimh faoina bhun. Ní rachaidh an tairseach sin thar EUR 4 in aghaidh an ticéid.
7. Ní bheidh aon cheart chun cúitimh ag an bpaisinéir má thugtar fógra dó sula gceannóidh sé ticéad go mbeidh moill ann, ná más lú ná 60 nóiméad an mhoill a tháinig as leanúint ar aghaidh ar sheirbhís eile nó as athródú.

8. Ní bheidh an ceart chun cúitimh ag an bpaisinéir i gcás moilleanna, cealuithe agus naisc a chailltear a tharlaíonn go díreach de bharr an mhéid seo a leanas nó a bhfuil dlúthbhaint acu leis an méid seo a leanas:

- (a) imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid, amhail dálaí adhaimsire nó móorthubaistí nádúrtha, nárbh fhéidir leis an ngnóthas iarnróid a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;
- (b) locht ar an bpaisinéir; nó
- (c) iompraíocht tríú páirtí nárbh fhéidir leis an ngnóthas iarnróid a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a hiarmhairtí a chosc, amhail féinmharuithe, daoine ar na ráillí, gadaíocht cáblaí, éigeandálaí ar bord, gníomhaíochtaí forfheidhmithe dlí, sabaitéireacht nó sceimhlitheoireacht, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;

Ní chumhdaítear stailceanna phearsanra an ghnóthais iarnróid, gníomhartha nó neamhghníomhartha gnóthais eile a úsáideann an bonneagar céanna iarnróid agus gníomhartha nó neamhghníomhartha na mbainisteoirí bonneagair agus na mbainisteoirí stáisiúin leis an díolúine dá dtagraítear sa chéad fhomhír den phointe seo.

[...]

Cúnamh

1. I gcás moille ar theacht nó ar imeacht, **nó cealú seirbhíse**, coinneoidh an gnóthas iarnróid [...] nó an bainisteoir stáisiúin na paisinéirí ar an eolas maidir leis an staid agus maidir leis an am teachta measta agus leis an am imeachta measta **den tseirbhís nó den tseirbhís ionadúcháin** a luaithé a bheidh an fhaisnéis sin ar fáil. **I gcás ina mbeidh an fhaisnéis sin ag díoltóirí ticéad agus ag tionscnóirí turas, soláthróidh siad í don phaisinéir freisin.**
2. I gcás aon mhoill dá dtagraítear i mír 1, a rachaidh thar 60 nóiméad, **nó níos mó, nó i gcás chealú seirbhíse, déanfaidh an gnóthas iarnróid atá ag oibriú na seirbhíse a bhfuil moill uirthi nó atá curtha ar ceal na nithe seo a leanas a thairiscint** do na paisinéirí [...] saor in aisce:
 - (a) béilí agus deochanna ar comhréir réasúnta leis an tréimhse fanachta, má bhíonn siad ar fáil ar an traein nó sa stáisiún, nó más féidir iad a sholáthar go réasúnta ag cur san áireamh critéir amhail an fad ón soláthróir, an t-am is gá don seachadadh agus an costas;
 - (b) óstán nó cóiríocht eile, agus iompar idir an stáisiún iarnróid agus áit na cóiríochta, i gcásanna inar gá fanacht oíche amháin nó níos mó nó fanacht breise, in áit ina bhfuil sin indéanta go fisiceach agus nuair atá sin indéanta go fisiceach;
 - (c) i gcás go mbeidh an traein blocáilte ar an iarnród, iompar ón traein go dtí an stáisiún iarnróid, go dtí pointe imeachta malartach nó go dtí ceann scríbe na seirbhíse, nuair is féidir sin go fisiciúil.
3. **Má bhíonn briseadh** sa tseirbhís iarnróid agus mura féidir leanúint leis an tseirbhís iarnróid a thuilleadh **ná laistigh de mhoill réasúnta**, [...] tairgfídh na gnóthais iarnróid seirbhísí iompair malartacha do na paisinéirí a luaithé is féidir agus **déanfaidh siad na socruithe is gá**.
4. Arna iarraidh sin don phaisinéir, deimhneoidh [...] gnóthais iarnróid go raibh moill ar an tseirbhís iarnróid, gur chaill sí nasc nó gur cealaíodh í[...].

5. Agus míreanna 1, 2, 3 agus 4 á gcur i bhfeidhm aige, tabharfaidh an gnóthas iarnróid a oibríonn an tseirbhís aird ar leith ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine a bheidh á dtionlacan.
6. [...] **I gcás ina mbunaítear pleananna teagmhais de bhun Airteagal 13a(3) de Threoir 2012/34/AE, beidh na gnóthais iarnróid ag obair i gcomhar leis an mbainisteoir stáisiúin agus leis an mbainisteoir bonneagair chun ullmhú le haghaidh na féidearthachta go mbeadh mórbhriseadh seirbhíse agus moilleanna fada ann a d'fhágfadh go mbeadh líon mór paisinéirí sáinnithe sa stáisiún.**

Airteagal 19

[...]

[...]

Caibidil V

Daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

Airteagal 20

An ceart chun iompair

1. Bunóidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin, le rannpháirtíocht ghníomhach ionadaithe [...] do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, rialacha neamh-idirdhealaitheacha rochtana chun daoine faoi mhíchumas, **lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta, a aithnítear mar sin i gcomhréir leis na cleachtais náisiúnta**, agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe [...], a iompar nó beidh rialacha den sórt sin i bhfeidhm acu. [...] . **Saineoidh an bainisteoir stáisiúin agus an gnóthas iarnróid sna rialacha sin cén t-eintiteas a bheidh freagrach as an gcúnamh a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, dá dtagraítear i Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014 ón gCoimisiún.**
2. Tairgfear áirithintí agus ticéid do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe gan costas breise. Ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad ná tionscnóir turas diúltú áirithint a ghlacadh ó dhuine faoi mhíchumas nó ó dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe ná diúltú ticéad a eisiúint chuige ná ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid a éileamh go dtionlacfadh duine eile an duine sin mura mbeidh dianghá leis sin chun na rialacha rochtana dá dtagraítear i mír 1 a chomhlíonadh.

Faisnéis le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

1. Arna iarraidh sin, déanfaidh bainisteoir stáisiúin, gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas faisnéis a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus **Uimh 1300/2014 ón gCoimisiún agus i dTreoir (AE) Uimh. 2019/882** maidir le hinrochtaineacht an stáisiúin agus na saoráidí gaolmhara, seirbhísí iarnróid agus maidir le coinníollacha rochtana an rothstoic i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 20(1) agus déanfaidh sé daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chur ar an eolas faoi na saoráidí a bheidh ar bord.
2. I gcás ina bhfeidhmeoidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas an maolú dá bhforáiltear in Airteagal 20(2), nuair a iarrfar é, cuirfidh sé faisnéis i scríbhinn maidir leis na cúiseanna leis sin chuig an duine faoi mhíchumas nó chuig an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe laistigh de chúig lá oibre ón dáta a dhiúltaigh sé áirithint a dhéanamh nó ticéad a eisiúint nó a d'fhorchuir sé an coinníoll go ndéanfaí an duine a thionlacan. Déanfaidh an gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas iarracht réasúnta cóir iompair mhalartach a thairiscint don duine i gceist ag cur san áireamh a riachtanas inrochtaineachta.
3. **I stáisiúin nach mbeidh foireann ag obair iontu, áiritheoidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin go mbeidh faisnéis a mbeidh teacht uirthi go furasta, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i Rialacháin (AE) 454/2011, 1300/2014 agus i dTreoir (AE) 2019/882, ar taispeáint i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 20(1) maidir leis na stáisiúin iarnróid is cóngaraí a mbeidh foireann ag obair iontu agus maidir le cúnamh a bheidh ar fáil go díreach do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.**

Cúnamh ag stáisiún iarnróid agus ar bord

1. **Beidh an cúnamh a leanas ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe:**

- a) **Féadfaidh an cúntóir pearsanta, a aithnítear amhlaidh i gcomhréir leis na cleachtais náisiúnta, taisteal le taraif speisialta agus, más infheidhme, saor in aisce agus suí, más infheidhme, in aice leis an duine faoi mhíchumas.**

I gcás ina n-éilíonn gnóthas iarnróid go dtionlacfadh duine eile an duine faoi mhíchumas ar bord traenach i gcomhréir le hAirteagal 20(2), beidh an duine a dhéanfaidh é nó í á thionlacan/á tionlacan i dteideal taisteal saor in aisce agus suífidh an duine sin, más indéanta, taobh leis an duine faoi mhíchumas.

Ceadófar dóibh madra cúnaimh a bheith ina gcuideachta i gcomhréir le haon dlí ábhartha náisiúnta;

- [...] b) **tráth imeacht as stáisiún iarnróid a bhfuil foireann ag obair ann, idirthuras a dhéanamh tríd nó é a shroicheadh [...], soláthrófar cúnamh [...] saor in aisce sa chaoi is go bhféadfadh an duine sin dul ar bord na traenach, aistriú go nascsheirbhís iarnróid a bhfuil ticéad aige nó aici, nó tuirlingt den traein [...]. Beidh cúnamh den sórt sin ar fáil i gcónaí nuair a bheidh foireann oile ar dualgas ag an stáisiún;**

- c) **tabharfaidh gnóthais iarnróid cúnamh saor in aisce, ag stáisiúin nach bhfuil foireann iontu, ar bord traenach agus le linn bordála agus tuirlingthe ó thraein má tá foireann oilte ar an traein;**

[...] d) mura mbeidh foireann **tionlacain oilte ar bord traenach ná** ag stáisiún, [...] déanfar gach iarracht réasúnta chun go mbeidh rochtain ag [...] daoine **faoi mhíchumas** nó ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar thaisteal d'iarnród.

[...]

[...]

- e) **déanfaidh an gnóthas iarnróid gach iarracht réasúnta le go mbeidh rochtain ar na seirbhísí céanna ar bord mar atá ag paisinéirí eile, i gcás nach féidir leis na daoine sin rochtain a bheith acu ar na seirbhísí sin go neamhspleách agus go sábháilte.**

5. **Bunófar leis na rialacha dá dtagraítear in Airteagal 20(1), módúlachtaí do na cearta dá dtagraítear i mír 1.**

Airteagal 23

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

Coinníollacha faoina soláthraítear cúnamh

Comhoibreoidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas chun cúnamh a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe [...], **mar a shonraítear** in Airteagail **20 agus 22** i gcomhréir leis na pointí seo a leanas:

- (a) soláthrófar cúnamh ar choinníoll go dtabharfar fógra don ghnóthas iarnróid, don bhainisteoir stáisiúin, don díoltóir ticéad nó don tionscnóir turas ónar ceannaíodh an ticéad, **nó tabharfaidh an paisinéir nó a (h)ionadaí fógra don Phointe Teagmhála Aonair dá dtagraítear i bpointe (f), i gcás inarb infheidhme**, go mbeidh an cúnamh sin ag teastáil ón [...] **bpaisinéir**, ar a laghad 48 uair sula mbeidh gá leis an gcúnamh. **Déanfar fógra den sórt sin a chur ar aghaidh chuig na gnóthais iarnróid agus na bainisteoirí stáisiúin uile a bhfuil baint acu leis an turas.** I gcás ina gceadaítear ilturais le ticéad nó le ticéad séasúir, is leor fógra amháin ar choinníoll go ndéanfar faisnéis iomchuí a sholáthar faoi am na dturas ina dhiaidh sin, **agus i gcás ar bith, ar a laghad 48 uair a chloig, roimh an gcéad uair a mbeidh an cúnamh ag teastáil. Déanfaidh an paisinéir nó a (h)ionadaí gach iarracht réasúnta chun daoine a chur ar an eolas faoi neamhniú aon turais den sórt sin ina dhiaidh sin ar a laghad 12 uair an chloig roimh ré.** [...];
- (b) glacfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas gach beart is gá maidir le fógraí a fháil. **I gcás nach bhfuil díoltóirí ticéad in ann na fógraí sin a phróiseáil, cuirfidh siad díolphointí malartacha nó modhanna malartacha in iúl chun an fógra a thabhairt;**
- (c) mura ndéanfar fógra i gcomhréir le pointe (a), déanfaidh an gnóthas iarnróid agus an bainisteoir stáisiúin gach dícheall réasúnach chun cúnamh a sholáthar ionas go bhféadfaidh an duine faoi mhíchumas agus an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe taisteal;

- (d) [...] ainmneoidh an bainisteoir stáisiún nó aon duine eile a bheidh údaraithe pointí, [...] ag a bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe cur in iúl go bhfuil siad tagtha chuig an stáisiún iarnróid agus cúnamh a iarraidh [...];
- (e) soláthrófar cúnamh ar choinníoll go gcuirfidh an duine faoi mhíchumas agus an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe é/í féin i láthair ag an bpointe ainmnithe tráth arna shonrú ag an ngnóthas iarnróid nó ag an mbainisteoir stáisiún a chuirfidh an cúnamh sin ar fáil. Ní bheidh aon am a shonrófar níos mó ná 60 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrfar ar na paisinéirí go léir seiceáil isteach. Mura sonrófar aon am chun an duine faoi mhíchumas nó an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe é/í féin a chur i láthair, cuirfidh an duine é/í féin i láthair ag an bpointe ainmnithe ar a laghad 30 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrfar ar na paisinéirí go léir seiceáil isteach.
- (f) **Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar bhainisteoirí stáisiún agus ar ghnóthais iarnróid atá ar a gcríoch comhoibriú chun na Pointí Teagmhála Aonair do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a bhunú agus a oibriú. Cinnfear téarmaí oibríochta na bPointí Teagmhála Aonair sna rialacha inrochtaineachta dá dtagraítear in Airteagal 20(1). Tá na Pointí Teagmhála Aonair sin freagrach as na nithe seo a leanas:**
- (i) **glacadh le hiarrataí ar chúnamh ag na stáisiún;**
- (ii) **iarrataí aonair ar chúnamh a chur in iúl do bhainisteoirí stáisiún agus do ghnóthais iarnróid; agus**
- (iii) **faisnéis a sholáthar maidir le hinrochtaineacht.**

**Cúiteamh i leith trealamh soghluaisteachta,
[...] feistí cúnta agus madraí cúnaimh**

1. I gcás inar cúis iad na gnóthais iarnróid nó na bainisteoirí stáisiúin le cailleadh **trealamh soghluaisteachta amhail** cathaoireacha rothaí, [...] **nó** feistí cúnta, [...] **nó caillteanas nó gortú** madraí cúnaimh deimhnithe arna n-úsáid ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, nó le damáiste do na nithe sin, beidh siad faoi dhliteanas i leith an chaillteanais nó an damáiste sin agus cúiteoidh siad iad.
2. Beidh an cúiteamh dá dtagraítear i mír 1 comhionann leis an gcostas a ghabhann le hathsholáthar nó deisiú an trealamh **soghluaisteachta** nó na bhfeistí **cúnta** a cailleadh nó a ndearnadh damáiste dóibh. **I gcás madraí cúnta, beidh an cúiteamh dá dtagraítear i mír 1 comhionann leis an gcostas athsholáthair nó leis an gcostas a bhaineann le cóir leighis don ghortú.**
3. [...] **I gcás ina mbeidh feidhm ag mír 1**, déanfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin **gach** [...] iarracht réasúnta [...] chun earraí ionaid a sholáthar go sealadach nuair **is gá láithreach** le haghaidh [...] trealamh **soghluaisteachta** agus feistí cúnta [...]. Ceadófar don duine faoi mhíchumas nó an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe an trealamh sealadach athsholáthair nó an fheiste shealadach athsholáthair **sin** a choinneáil [...] go dtí go n-íocfar an cúiteamh dá dtagraítear i mír 1 agus 2.

Airteagal 26

Oiliúint foirne

Déanfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin an méid seo a leanas:

- (a) a áirithiú gurb eol do gach ball foirne [...] a sholáthróidh cúnamh díreach, **ina gcuid dualgas rialta**, do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, conas freastal ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, lena n-áirítear daoine a bhfuil mallachair meabhrach nó intleachta orthu;
- (b) oiliúint a chur ar fáil **mar aon le cúrsaí oiliúna athnuachana tráthrialta** chun feasacht faoi riachtanais daoine faoi mhíchumas **agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe** a mhéadú i measc na mball foirne uile, a oibríonn ag an stáisiún **agus ar bord traenacha**, agus a dhéileálann go díreach leis na daoine a bhíonn ag taisteal. [...]

[...]

[...]

Caibidil VI

Slándáil, gearáin agus cáilíocht seirbhíse

Airteagal 27

Slándáil phearsanta paisinéirí

Le comhaontú na n-údarás poiblí, déanfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí bonneagair agus bainisteoirí stáisiúin bearta iomchuí ina réimsí freagrachta féin agus déanfaidh siad iad a oiriúnú don leibhéal slándála a shaineoidh na húdaráis phoiblí chun slándáil phearsanta paisinéirí a áirithiú i stáisiúin iarnróid agus ar thraenacha agus chun rioscaí a bhainistiú. Comhoibreoidh siad agus malartóidh siad faisnéis faoi dhea-chleachtais maidir le gníomhartha a chosc ar dóigh dóibh meath a chur ar an leibhéal slándála.

Airteagal 28

Gearáin

1. Bunóidh gach gnóthas iarnróid[...] **agus** bainisteoir stáisiúin ar stáisiúin a láimhseálann níos mó ná 10 000 paisinéir in aghaidh an lae ar an meán thar thréimhse bliana a shásra láimhseála féin le haghaidh gearáin maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a chumhdaítear sa Rialachán seo ina réimse freagrachta faoi seach.¹⁵ Cuirfidh siad a sonraí teagmhála agus a dteanga nó a dteangacha oibre i bhfios go forleathan do phaisinéirí.

Ní bheidh feidhm ag an sásra sin maidir le Caibidil III¹⁶.

¹⁵ ***Cuir aithris nua isteach:*** Ar mhaithe le gearáin a láimhseáil go héifeachtúil, ba cheart an ceart a bheith ag gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin seirbhísí comhpháirteacha custaiméirí agus sásraí láimhseála gearán a bhunú.

¹⁶ ***Cuir aithris nua isteach:*** Ní dhéantar difear, le forálacha an Rialacháin seo, do chearta paisinéirí gearán a chur chuig comhlacht náisiúnta nó sásamh dlí a lorg faoi nósanna imeachta náisiúnta.

2. **Faoi na sásraí dá dtagraítear i mír 1**, féadfaidh paisinéirí gearán a chur faoi bhráid aon ghnóthais iarnróid, [...] **nó** bainisteoir [...] iarnróid [...] **i ndáil lena réimsí freagrachtaí faoi seach**. Cuirfear gearáin isteach laistigh de [...] **thrí** mhí den eachtra is ábhar don ghearán. Laistigh d'aon mhí amháin tar éis gearán a fháil, tabharfaidh an seolaí freagra réasúnaithe nó, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, tabharfaidh sé fógra don phaisinéir **go bhfaighidh sé nó sí freagra** [...] laistigh de thréimhse nach faide ná trí mhí ón dáta a fuarthas an gearán. Coinneoidh gnóthais iarnróid[...] **agus** bainisteoirí stáisiúin [...] na sonraí is gá chun an gearán a mheas **le linn an phróisis láimhseála gearán tríd síos, lena n-áirítear na nósanna imeachta maidir le gearáin a láimhseáil dá dtagraítear in Airteagal 33 agus 34**, agus cuirfidh siad **sin** [...] ar fáil do chomhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe arna iarraidh sin.
3. Beidh rochtain **phoiblí** ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe **araon** ar mhionsonraí an phróisis láimhseála gearán.
4. Foilseoidh an gnóthas iarnróid sa tuarascáil [...] dá dtagraítear in Airteagal 29 líon agus catagóirí na ngearán a fuarthas, na gearáin a próiseáladh, an t-am freagartha agus aon ghníomhaíochtaí féideartha feabhsúcháin a rinneadh.

Caighdeáin cháilíochta seirbhíse

1. Déanfaidh gnóthais iarnróid caighdeáin cháilíochta seirbhíse a [...] bhunú agus córas bainistíochta cáilíochta a chur chun feidhme chun cáilíocht na seirbhíse a choinneáil. Cumhdóidh na caighdeáin cháilíochta seirbhíse, ar a laghad, na míreanna a liostaítear in Iarscríbhinn III.
2. Déanfaidh gnóthais iarnróid [...] faireachán ar a bhfeidhmíocht féin mar a bheidh le brath ar na caighdeáin cháilíochta seirbhíse. Déanfaidh gnóthais iarnróid [...] tuarascáil a fhoilsiú [...] ar a bhfeidhmíocht cáilíochta seirbhíse [...] **ar a suíomh gréasáin faoin 30 Meitheamh ar a dhéanaí [IO: Cuir isteach an bhliain theacht i bhfeidhm + 2 bhl] , agus gach dhá bhliain ina dhiaidh sin.** [...] Ina theannta sin, beidh na tuarascálacha sin le fáil ar shuíomh gréasáin Ghníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh.
3. **Bunóidh bainisteoirí stáisiúin caighdeáin cháilíochta seirbhíse bunaithe ar na míreanna ábhartha a liostaítear in Iarscríbhinn III. Déanfaidh siad faireachán ar a bhfeidhmíocht de bhun na gcaighdeán sin agus tabharfaidh siad rochtain ar an bhfaisnéis maidir lena bhfeidhmíocht do na húdaráis phoiblí náisiúnta, arna iarraidh sin.**

Caibidil VII

Faisnéis agus forfheidhmiú

Airteagal 30

Faisnéis do phaisinéirí faoina gcearta

1. Agus ticéid le haghaidh turais d'iarnród á ndíol acu, cuirfidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas paisinéirí ar an eolas faoina gcearta agus a n-oibleagáidí faoin Rialachán seo. Chun an ceanglas sin maidir le faisnéis a chomhlíonadh, is féidir leo úsáid a bhaint as achoimre d'fhorálacha an Rialacháin seo a ullmhóidh an Coimisiún i dteangacha oifigiúla uile an Aontais agus a chuirfear ar fáil dóibh. Ina theannta sin, soláthróidh siad fógra ar an ticéad, i bhformáid pháipéir nó i bhformáid leictreonach nó ar aon bhealach eile, lena n-áirítear fógra i bhformáidí inrochtana le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i dTreoir (AE) 2019/882 agus i Rialachán (AE) Uimh 1300/2014 ón gCoimisiún. San fhógra sin, sonrófar cá bhfuil an fhaisnéis sin le fáil i gcás cealú, nasc a chailleadh nó moill fhada. **I gcás nach bhfuil sé indéanta an fógra a thabhairt ar an ticéad, cuirfidh siad an paisinéir ar an eolas ar bhealaí eile.**
2. Cuirfidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin paisinéirí ar an eolas ar mhodh iomchuí, lena n-áirítear formáidí inrochtana i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta i dTreoir (AE) 2019/882 agus i Rialachán (AE) Uimh 1300/2014 ón gCoimisiún, ag an stáisiún agus ar an traein, maidir lena gcearta agus maidir lena n-oibleagáidí faoin Rialachán seo, agus maidir le sonraí teagmhála an chomhlachta nó na gcomhlachtaí arna n-ainmniú ag na Ballstáit de bhun Airteagal 31.

Airteagal 31

Comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe a ainmniú

Ainmneoidh gach Ballstát comhlacht nó comhlachtaí a bheidh freagrach as forfheidhmiú an Rialacháin seo. Glacfaidh gach comhlacht na bearta is gá chun a áirithiú go n-urramaítear cearta na bpaisinéirí.

Beidh gach comhlacht neamhspleách ó thaobh a eagraithe, a chinntí maoinithe, a struchtúir dhlíthiúil agus a chinnteoireachta de ar aon bhainisteoir bonneagair, ar aon chomhlacht muirearaithe nó leithroinnte nó ar aon ghnóthas iarnróid.

Cuirfidh na Ballstáit an comhlacht nó na comhlachtaí a ainmneofar i gcomhréir leis an Airteagal seo agus a dhualgais nó a ndualgais faoi seach in iúl don Choimisiún.

Ní bheidh feidhm ag na ceanglais fhorfheidhmithe i ndáil le gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin agus bainisteoirí bonneagair dá bhforáiltear sa Chaibidil seo maidir leis an gCipir nó Málta a mhéid is nach mbunaítear córas iarnróid laistigh dá gcríocha faoi seach.

Airteagal 32

Cúraimí forfheidhmithe

1. Déanfaidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe faireachán grinn ar chomhlíonadh an Rialacháin seo, **lena n-áirítear i gcomhréir le Rialacháin 454/2011 agus 1300/2014 ón gCoimisiún a mhéid a thagraítear do na Rialacháin sin sa Rialachán seo**, agus déanfaidh siad na bearta is gá chun a áirithiú go n-urramófar cearta paisinéirí. Chuige sin, tabharfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin agus bainisteoirí bonneagair na doiciméid ábhartha agus an fhaisnéis ábhartha dóibh má iarrann siad iad. Ar chomhlíonadh a bhfeidhmeanna dóibh, cuirfidh na comhlachtaí san áireamh an fhaisnéis arna cur faoina mbráid ag an gcomhlacht arna ainmniú faoi Airteagal 33 chun gearáin a láimhseáil, más comhlacht eile é sin. Thairis sin, is féidir leo cinneadh a dhéanamh maidir le gníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin bunaithe ar ghearáin aonair arna gcur ar aghaidh ag an gcomhlacht sin.
2. Foilseoidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe staidreamh maidir lena ngníomhaíocht, lena n-áirítear staidreamh maidir le smachtbhannaí arna gcur i bhfeidhm, gach **dhá** bhliain, ag deireadh [...] mhí an **Mheithimh** den chéad bhliain féilire eile ar a dhéanaí.

3. Tabharfaidh gnóthais iarnróid a sonraí teagmhála do chomhlacht náisiúnta forfheidhmithe nó do chomhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe na mBallstát ina n-oibríonn siad.

Airteagal 33

Gearáin arna láimhseáil ag comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe nó ag comhlachtaí ainmnithe eile

1. Gan dochar do chearta na gcustaiméirí sásamh malartach a lorg de bhun Threoir 2013/11/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁷, tar éis don phaisinéir gearán a dhéanamh, gan sásamh a fháil, leis an ngnóthas iarnróid, [...] **nó** leis an mbainisteoir [...] stáisiúin de bhun Airteagal 28, féadfaidh an paisinéir gearán a dhéanamh le comhlacht **dá dtagraítear i mír 2 laistigh de 3 mhí tar éis faisnéis a fháil maidir le diúltú an ghearáin bhunaidh. I gcás nach bhfaightear freagra laistigh de 3 mhí ón ngearán a dhéanamh den chéad uair, tá sé de cheart ag an bpaisinéir gearán a dhéanamh leis an gcomhlacht dá dtagraítear i mír 2. [...] I gcás inar gá, cuirfidh an comhlacht sin an gearánaí ar an eolas maidir [...] lena c(h)eart gearán a dhéanamh le comhlachtaí um réiteach malartach díospóide chun sásamh aonair a fháil.**
2. Féadfaidh aon phaisinéir gearán a dhéanamh leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe, **nó** le haon chomhlacht eile arna ainmniú ag Ballstát chun na críche sin, faoi shárú líomhnaithe ar an Rialachán seo.
3. Admhóidh an comhlacht go bhfuarthas an gearán laistigh de dhá sheachtain den ghearán a bheith faighte aige. Mairfidh an próiseas láimhseála gearán trí mhí ar a mhéad **ón dáta a bhunófar an comhad gearáin.** I gcásanna casta, féadfaidh an comhlacht [...] sé mhí a chur leis an tréimhse. I gcásanna den sórt sin, cuirfidh sé in iúl don phaisinéir na cúiseanna leis an síneadh agus an méid ama a mheastar a bheidh de dhíth chun an nós imeachta a chríochnú. Féadfaidh cásanna a mbaineann imeachtaí dlíthiúla leo, agus na cásanna sin amháin, maireachtáil níos faide ná sé mhí. I gcás inar comhlacht um réiteach malartach díospóide de réir bhrí Threoir 2013/11/AE an comhlacht, tabharfar tús áite do na teorainneacha ama a leagtar síos sa Treoir sin.

¹⁷ Treoir 2013/11/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Bealtaine 2013 maidir le réiteach malartach díospóidí ar dhíospóidí tomhaltóirí agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2009/22/CE (IO L 165, 18.06.2013, lch. 14).

Beidh an próiseas láimhseála gearán inrochtana ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

4. Is é comhlacht, [...] **dá dtagraítear i mír 2**, an Bhallstáit sin a dheonaigh a cheadúnas don ghnóthas i gceist a láimhseálfaidh gearáin paisinéirí faoi aon eachtra a bhaineann leis an ngnóthas iarnróid sin.
5. I gcás ina mbainfidh gearán le sáruithe a líomhnaítear a rinne bainisteoirí stáisiúin nó bainisteoirí bonneagair, [...] **is é an comhlacht dá dtagraítear i mír 2 a láimhseálfaidh an gearán** sa Bhallstáit inar tharla an eachtra.
6. I gcreat an chomhoibrithe de bhun Airteagal 34, [...] féadfaidh **na** comhlachtaí maolú ó mhír 4 nó 5 i gcás ar le leas na bpaisinéirí é sin a dhéanamh ar chúiseanna a bhfuil údar leo, go háirithe ó thaobh teanga nó áit chónaithe.

Airteagal 34

Malartú faisnéise agus comhoibriú trasteorann idir comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe

1. I gcás ina mbeidh comhlachtaí éagsúla arna n-ainmniú faoi Airteagal 31 agus 33, cuirfear sásraí tuairiscithe ar bun chun malartú faisnéise eatarthu a áirithiú, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/679, chun cuidiú leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe a chuid cúraimí maoirseachta agus forfheidhmithe a dhéanamh, agus ionas gur féidir leis an gcomhlacht láimhseála gearán arna ainmniú faoi Airteagal 33 an fhaisnéis a bhailiú is gá chun gearáin aonair a scrúdú.
2. Déanfaidh comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe faisnéis a mhalartú faoina gcuid oibre agus faoina bprionsabail chinnteoireachta agus faoina gcleachtas cinnteoireachta chun críche comhordaithe. Tabharfaidh an Coimisiún tacaíocht dóibh agus iad i mbun an taise sin.

3. [...] I gcásanna casta amhail cásanna lena mbaineann gearáin iomadúla nó roinnt oibreoirí éagsúla, taisteal trasteorann nó tionóiscí ar chríoch Ballstáit nach é an Ballstát a dheonaigh ceadúnas an ghnóthais é, go háirithe i gcás nach léir cén comhlacht náisiúnta forfheidhmithe atá inniúil, nó i gcás ina n-éascófaí nó ina luathófaí réiteach an ghearáin amhlaidh, comhoibreoidh comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe chun comhlacht 'ceannais' a shannadh, a bheidh ina phointe teagmhála aonair do na paisinéirí. Comhoibreoidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe uile lena mbaineann chun réiteach an ghearáin a éascú (lena n-áirítear trí fhaisnéis a chomhroinnt, trí chúnamh a thabhairt an doiciméad a aistriú agus trí fhaisnéis faoi imthosca na n-eachtraí a thabhairt). Cuirfear in iúl do na paisinéirí cén comhlacht atá ag feidhmiú mar chomhlacht 'ceannais'.

Caibidil VIII

Forálacha críochnaitheacha

Airteagal 35

Pionóis

1. Déanfaidh na Ballstáit na rialacha a bhaineann leis na pionóis is infheidhme maidir le sárúithe ar an Rialachán seo a leagan síos agus glacfaidh siad gach beart is gá lena áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad. Beidh na pionóis dá bhforáiltear éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún gan mhoill faoi aon leasú a dhéanfaidh difear do na rialacha nó do na bearta sin.
2. I gcreat an chomhoibrithe dá dtagraítear in Airteagal 34, déanfaidh an comhlacht forfheidhmithe náisiúnta atá inniúil chun críocha Airteagal 33(4) nó (5), ar iarraidh ón gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe a bhfuil an gearán á láimhseáil aige, imscrúdú ar an sárú ar an Rialachán seo atá sainaitheanta ag an gcomhlacht sin agus, más gá, cuirfidh sé smachtbhannaí i bhfeidhm.

Airteagal 36

Tarmligean cumhachtaí

Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 37 chun:

- (i) an tsuim airgeadais dá dtagraítear in Airteagal 13(2) [...] a choigeartú **chun na hathruithe san Innéacs uile-Aontais Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí a chur san áireamh, seachas fuinneamh agus bia neamhphróiseáilte, arna fhoilsiú ag an gCoimisiún (Eurostat);**
- (ii) Iarscríbhinn I [...] a leasú chun leasuithe ar **na Rialacha Comhionanna maidir leis an gConradh le haghaidh Iompar Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'Iarnród (CIV) a chur san áireamh, mar a leagtar amach iad in Aguisín A a ghabhann leis an gCoinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (COTIF) [...].**

An tarmligean a fheidhmiú

1. Is faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo a thugtar an chumhacht don Choimisiún chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 36 a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse cúig bliana amhail ón [*dáta a dtiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm*]. Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná naoi mí roimh dheireadh na tréimhse cúig bliana, tuarascáil a tharraingt suas maidir le tarmligean na cumhachta. Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe go ceann tréimhsí comhfhaid, mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaíthe sin tráth nach déanaí ná trí mhí roimh dheireadh gach tréimhse.
3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na cumhachta a chúlghairm aon tráth. Cuirfidh cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh deireadh le tarmligean na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Tiocfaidh sé i bhfeidhm ar an lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta níos déanaí arna shonrú ann. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghníomhartha tarmligthe atá i bhfeidhm cheana.
4. Roimh dó gníomh tarmligthe a ghlacadh, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr¹⁸.
5. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra, an tráth céanna, do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle faoi.

¹⁸ Comhaontú Idirinstitiúideach idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus an Coimisiún Eorpach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr (IO L 123, 12.5.2016, lch. 1).

6. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlactar de bhun an Airteagail seo i bhfeidhm ach amháin mura mbeidh aon agóid curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa ná ag an gComhairle laistigh de thréimhse dhá mhí tar éis fógra faoin ngníomh sin a thabhairt do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle nó más rud é, roimh dhul in éag na tréimhse sin, go mbeidh Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle araon tar éis a chur in iúl don Choimisiún nach ndéanfaidh siad aon agóid. Déanfar an tréimhse sin a fhadú dhá mhí ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 38

Tuarascáil

Tuairisceoidh an Coimisiún do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo agus na torthaí a bheidh air, cúig bliana tar éis ghlacadh an Rialacháin seo.

Beidh an tuarascáil sin bunaithe ar fhaisnéis a chuirfear ar fáil de bhun an Rialacháin seo. Beidh moltaí iomchuí ag gabháil leis an tuarascáil, i gcás inar gá.

Airteagal 39

Aisghairm

Aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 **le héifeacht ó [IO: cuir isteach dáta teacht i bhfeidhm + 24 mí]**.

Déanfar tagairtí don Rialachán aisghairthe a fhorléiriú mar thagairtí don Rialachán seo agus léifear iad i gcomhréir leis an tábla comhghaoil atá in Iarscríbhinn V.

Airteagal 40

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh feidhm aige ón [IO: cuir isteach dáta teacht i bhfeidhm + 24 mí].

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa

An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle

An tUachtarán

Iarscríbhinní a ghabhann leis an IARSCRÍBHINN

IARSCRÍBHINN I

**Sliocht as na Rialacha Comhionanna maidir leis an gconradh le haghaidh iompair
idirnáisiúnta paisinéirí agus bagáiste d'Iarnród (CIV)**

Aguisín A

**a ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród
(COTIF) arna mhodhnú le Prótacal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an Coinbhinsiún
maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród**

TEIDEAL I

FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 3

Sainmhínithe

Chun críocha na Rialacha Comhionanna seo, maidir leis an téarma

- a) ciallaíonn “iompróir” an t-iompróir conarthach lena bhfuil an conradh iompair tugtha i gcrích ag an bpaisinéir de bhun na Rialacha Comhionanna sin, nó iompróir leantach atá faoi dhliteanas ar bhonn an chonartha sin;**
- b) ciallaíonn "iompróir ionadach" iompróir nach bhfuil conradh iompair tugtha i gcrích aige leis an bpaisinéir ach a chur an t-iompróir dá dtagraítear i litir a) de chúram air, go hiomlán nó go páirteach, an t-iompar d'iarnród a fheidhmiú;**
- c) ciallaíonn "Coinníollacha Ginearálta Iompair" coinníollacha an iompróra i bhfoirm coinníollacha ginearálta nó taraifí atá infheidhme go dleathach i ngach Ballstát agus a thagann chun bheith ina gcuid dhílis den chonradh iompair nuair a thugtar i gcrích é;**
- d) ciallaíonn "feithicil" mótarfheithicil nó leantóir a iompraítear tráth iompar na bpaisinéirí.**

TEIDEAL II

AN CONRADH IOMPAIR A THABHAIRT I gCRÍCH AGUS A FHEIDHMIÚ

Airteagal 6

Conradh iompair

1. Leis an gconradh iompair, gabhfaidh an t-iompróir air féin an paisinéir a iompar chomh maith le bagáiste agus feithiclí, i gcás inarb iomchuí, chuig an gceann scríbe agus an bagáiste agus na feithiclí a sheachadadh ag an gceann scríbe.
2. Ní mór an conradh iompair a dhaingniú le ticéad amháin nó le níos mó a eiseofar chuig an bpaisinéir. Ar a shon sin, faoi réir Airteagal 9, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailleadh ticéid difear do bheithsine ná do bhailíocht an chonartha agus leanfaidh an conradh de bheith faoi réir na Rialacha Comhionanna seo.
3. Beidh an ticéad ina fhianaise *prima facie* ar thabhairt i gcrích an chonartha iompair agus ar a bhfuil ann.

Airteagal 7

An ticéad

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm na dticéad agus a mbeidh orthu chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar iad a chló agus a dhéanamh amach.
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an ticéad:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun tabhairt i gcrích an chonartha agus a bhfuil ann a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh sin.
3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an ticéad a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.
4. Beidh an ticéad inaistrithe mura ndearnadh amach in ainm an phaisinéara é agus murar cuireadh tús leis an turas.
5. Féadfar an ticéad a bhunú i bhfoirm chlárú sonraí leictreonacha, a fhéadfar a thrasfhoirmiú ina siombail inléite scríofa. Caithfidh an nós imeachta a úsáidtear chun sonraí a chlárú agus a chóireáil a bheith coibhéiseach ó thaobh feidhme de, go háirithe a mhéid a bhaineann le luach fianaiseach an ticéid a léiríonn na sonraí sin.

Airteagal 8

An muirear ar iompar a íoc agus a aisíoc

1. Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar iníoctha roimh ré.
2. Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair na coinníollacha faoina ndéanfar an muirear ar iompar a aisíoc.

Airteagal 9

An ceart chun iompair. Eisiamh ó iompar

1. Caithfidh an paisinéir, ó thús an turais, ticéad bailí a bheith ina sheilbh agus é a thabhairt ar aird tráth iniúchta ticéad. Féadfar foráil a dhéanamh maidir leis an méid seo a leanas leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair:
 - (a) nach foláir do phaisinéir nach dtabharfaidh ticéad bailí ar aird formhuirear a íoc, i dteannta an mhuirir ar iompar;
 - (b) go gceanglófar ar an bpaisinéir a dhiúltóidh an muirear ar iompar nó an formhuirear a íoc nuair a iarrfar sin scor dá thuras;
 - (c) má tá an formhuirear le haisíoc agus na coinníollacha faoina mbeidh sé le haisíoc.
2. Maidir le paisinéirí a dhéanann na nithe seo a leanas:
 - (a) sábháilteacht agus dea-oibriú na n-oibríochtaí nó sábháilteacht na bpaisinéirí eile a chur i mbaol,
 - (b) ciotaí a dhéanamh do phaisinéirí ar mhodh do-ghlactha,

féadfar a fhoráil leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go ndéanfar iad a eisiamh ó iompar nó go gceanglófar orthu scor dá dturas agus nach mbeidh na daoine sin i dteideal aisíocaíocht ar a muirear ar iompar ná ar mhuirear ar bith ar iompar bagáiste chláraithe a d'fhéadfadh a bheith íoctha acu.

Airteagal 10

Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn údaráis chustaim nó údaráis eile riaracháin air a chomhlíonadh.

Airteagal 11

Traenacha a bheith curtha ar ceal agus ag rith mall. Naisc a chailleadh

Caithfidh an t-iompróir, i gcás inar gá, a dheimhniú ar an ticéad gur cuireadh an traein ar ceal nó gur cailleadh an nasc.

TEIDEAL III

IOMPAR BAGÁISTE LÁIMHE, AINMHITHE, BAGÁISTE CHLÁRAITHE AGUS FEITHICLÍ

Caibidil I

Forálacha coiteanna

Airteagal 12

Earraí agus ainmhithe inghlactha

1. Féadfaidh an paisinéir earraí a thabhairt leis is furasta a láimhsiú (bagáiste láimhe) agus ainmhithe beo freisin, i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ina theannta sin, féadfaidh an paisinéir earraí liopasta a thabhairt leis i gcomhréir leis na forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ní cheadófar mar bhagáiste láimhe earraí nó ainmnithe ar dóigh dóibh paisinéirí a chrá nó ar dóigh dóibh a bheith ina gcúis damáiste.
2. Féadfaidh an paisinéir earraí agus ainmhithe a choinsíniú mar bhagáiste cláraithe i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair.
3. Féadfaidh an t-iompróir iompar feithiclí a cheadú tráth paisinéirí a iompar i gcomhréir le forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair.
4. Caithfidh iompar earraí contúirteacha mar bhagáiste láimhe, mar bhagáiste cláraithe agus iompar na n-earraí sin i bhfeithiclí nó ar fheithiclí, a dhéantar d'iarnród i gcomhréir leis an Teideal seo, an Rialachán maidir le hIompar Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID) a chomhlíonadh.

Airteagal 13

Scrúdú

1. Nuair a bheidh amhras ann, agus cúis mhaith leis, gur mainníodh na coinníollacha iompair a chomhlíonadh, beidh sé de cheart ag an iompróir a scrúdú, an bhfuil na hearraí (bagáiste láimhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) agus na hainmhithe a iompraítear, ag comhlíonadh na gcoinníollacha iompair, mura gcoisctear scrúdú den sórt sin le dlíthe agus le saintreoracha an Stáit ina ndéanfaí é. Caithfear a iarraidh ar an bpaisinéir bheith i láthair ag an scrúdú. Mura dtiocfaidh sé i láthair nó mura féidir dul i dteagmháil leis, caithfidh an t-iompróir a cheangal go mbeidh beirt fhinnéithe neamhspleácha i láthair.
2. Má shuítear nár urramaíodh na coinníollacha iompair, féadfaidh an t-iompróir a cheangal ar an bpaisinéir na costais a thiocfaidh as an scrúdú a íoc.

Airteagal 14

Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn na húdaráis chustaim nó údaráis eile riaracháin a chomhlíonadh nuair a bheidh earraí (bagáiste láimhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) nó ainmhithe á n-iompar aige agus é á iompar. Beidh sé i láthair ag iniúchadh na n-earraí seo ach amháin i gcás ina bhforáiltear a mhalairt le dlíthe agus le saintreoracha gach Stáit.

Caibidil II

Bagáiste láimhe agus ainmhithe

Airteagal 15

Maoirseacht

Beidh sé de fhreagracht ar an bpaisinéir maoirseacht a dhéanamh ar an mbagáiste láimhe agus ar na hainmhithe a thabharfaidh sé leis.

Caibidil III

Bagáiste cláraithe

Airteagal 16

Bagáiste cláraithe a choinsíniú

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a shuíomh le dearbhán cláraithe bagáiste a eiseofar chuig an bpaisinéir.
2. Faoi réir Airteagal 22, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailleadh an dearbháin chláraithe bagáiste difear do bheithsine ná do bhailíocht na gcomhaontuithe maidir leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh, agus leanfaidh an Conradh de bheith faoi réir na Rialacha Comhionanna seo.
3. Beidh an dearbhán cláraithe bagáiste ina fhianaise *prima facie* ar chlárú an bhagáiste agus ar choinníollacha a iompair.
4. Faoi réir a mhalairt d'fhianaise, toimhdeofar gur dealraitheach go raibh bail mhaith ar an mbagáiste cláraithe nuair a thóg an t-iompróir idir lámha é, agus go raibh líon agus mais na n-earraí bagáiste ar comhréir leis na hiontrálacha ar an dearbhán cláraithe bagáiste.

Airteagal 17

An dearbhán cláraithe bagáiste

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm an dearbháin chláraithe bagáiste agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 7(5).
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán cláraithe bagáiste:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh iompair.
3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an dearbhán cláraithe bagáiste a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 18

Clárú agus iompar

1. Mura bhforáiltear a mhalairt leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair, ní dhéanfar bagáiste a chlárú go dtí go dtabharfar ticéad ar aird a bheidh bailí go dtí ceann scríbe an bhagáiste ar a laghad. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a chlárú i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm in áit an choinsínithe.
2. Nuair a fhorálfar leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go bhféadfar an bagáiste a ghlacadh chun iompair gan ticéad a thabhairt ar aird, beidh feidhm *mutatis mutandis* ag na Rialacha Comhionanna seo lena gcinntear cearta agus oibleagáidí an phaisinéara i ndáil lena bhagáiste cláraithe maidir le coinsíneoir bagáiste chláraithe.

3. Féadfaidh an t-iompróir an bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh ar thraein eile nó ar mhodh eile iompair agus ar chonair nach ionann agus an chonair a chuaigh an paisinéir.

Airteagal 19

Muirir d'iompar an bhagáiste chláraithe a íoc

Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar bagáiste chláraithe infóicta ar é a chlárú.

Airteagal 20

Bagáiste cláraithe a mharcáil

Ní mór don phaisinéir a shonrú ar gach ball bagáiste in áit a bheidh le feiceáil go soiléir agus ar mhodh a bheidh sách buan agus sách inléite:

- (a) a ainm agus a sheoladh;
- (b) an ceann scríbe.

Airteagal 21

An ceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt

1. Má cheadaítear leis na cúinsí agus mura sáraítear amhlaidh ceanglais ná riachtanais údarás riaracháin eile, féadfaidh an paisinéir a iarraidh go ndéanfar bagáiste a thabhairt ar ais ar láimh ag áit an choinsínithe ar thabhairt suas an dearbháin chláraithe bagáiste agus, má cheanglaítear amhlaidh leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair déanamh amhlaidh, ar thabhairt ar aird an ticéid.
2. Féadfaidh forálacha eile a bhaineann leis an gceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt a bheith sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, go háirithe modhnuithe ar an gceann scríbe agus na hiarmhairtí airgeadais a d'fhéadfaí a bheith le hiompar ag an bpaisinéir.

Seachadadh

1. Déanfar bagáiste cláraithe a sheachadadh ar an dearbhán cláraithe bagáiste a thabhairt suas agus, i gcás inarb iomchuí, ar na méideanna is inmhuirearaithe in aghaidh na coinsíneachta a íoc.

Beidh an t-iompróir i dteideal a scrúdú an bhfuil sealbhóir an dearbháin i dteideal glacadh le seachadadh, ach ní bheidh sé d'oibleagáid air é sin a scrúdú.

2. Beidh na nithe seo a leanas coibhéiseach le seachadadh do shealbhóir an dearbháin chláráithe bagáiste, más rud é, i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe:

- (a) gur tugadh an bagáiste ar láimh do na húdaráis chustaim nó octroi ag a n-áitreabh nó ag a stórais, nuair nach mbeidh siad sin faoi réir mhaoirsiú an iompróra;

- (b) gur tugadh ainmhithe beo ar láimh do thríú páirtithe.

3. Féadfaidh sealbhóir an dearbháin chláráithe bagáiste a cheangal go ndéanfar an bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe a luaithe a bheidh an t-am caite a comhaontaíodh agus, i gcás inarb iomchuí, a luaithe a bheidh an t-am caite is gá do na hoibríochtaí a dhéanfaidh na húdaráis chustaim nó riaracháin.

4. Má mhainnítear an dearbhán cláraithe bagáiste a thabhairt suas, ní bheidh sé d'oibleagáid ar an iompróir an bagáiste a sheachadadh ach chuig an duine a chruthóidh a cheart chuige; más dealraitheach nach bhfuil an cruthúnas a thairgtear leordhóthanach, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar urrús.

5. Déanfar bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe ar dó a cláraíodh é.

6. Féadfaidh sealbhóir dearbháin chláráithe bagáiste nach ndearnadh a bhagáiste a sheachadadh a éileamh go ndéanfar an lá agus an t-am a d'iarr sé an seachadadh a fhorhuiniú ar an dearbhán i gcomhréir le mír 3.

7. Féadfaidh an duine atá ina theideal a dhiúltú an bagáiste a ghlacadh mura gcomhlíonfaidh an t-iompróir an iarraidh uaidh scrúdú a dhéanamh ar an mbagáiste cláraithe d'fhonn damáiste a líomhnaítear a shuíomh.

8. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a sheachadadh i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe.

Caibidil IV

Feithiclí

Airteagal 23

Coinníollacha iompair

Sonrófar go sonrach sna forálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, na coinníollacha lena rialaítear glacadh chun iompair, clárú, luchtú agus iompair, díluchtú agus seachadadh, chomh maith le hoibleagáidí an phaisinéara.

Airteagal 24

Dearbhán iompair

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a bhunú le dearbhán cláraithe a eiseofar chuig an bpaisinéir. Féadfar an dearbhán iompair a lánpháirtiú i dticéad an phaisinéara.
2. Cinnfidh na coinníollacha ginearálta lena rialaítear iompar feithiclí, atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, foirm an dearbháin iompair agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 7(5).
3. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán iompair:
 - (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Comhionanna seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a chruthú agus a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh iompair.

4. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an dearbhán iompair a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 25

An dlí is infheidhme

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Chaibidil III a bhaineann le bagáiste a iompar.

TEIDEAL IV

DLITEANAS AN IOMPRÓRA

Caibidil I

Dliteanas i gcás báis phaisinéirí nó díobhála pearsanta do phaisinéirí

Airteagal 26

Bonn an dliteanais

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhliteanas i leith caillteanais nó damáiste as eascróidh as bás paisinéara nó as díobháil phearsanta nó aon díobháil eile choirp nó intinne do phaisinéir, arb é is cúis leis tionóisc a eascraíonn as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith i bhfeithiclí iarnróid, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh, is cuma cén bonneagar iarnróid a úsáidtear.
2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin
 - (a) más é ba chúis leis an tionóisc imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;
 - (b) a mhéid gur ar an bpaisinéir atá an locht gur tharla an tionóisc;
 - (c) más é ba chúis leis an tionóisc iompar tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonneagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.
3. Más é iompraíocht tríú páirtí is cúis leis an tionóisc, agus d'ainneoin sin, nach ndéantar an t-iompróir a shaoradh go hiomlán óna dhliteanas i gcomhréir le mír 2(c), beidh dliteanas iomlán air suas go dtí na teorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Comhionanna seo ach gan dochar d'aon cheart cúláraigh a d'fhéadfadh a bheith ag an iompróir in aghaidh an tríú páirtí.

4. Ní dhéanfaidh na Rialacha Comhionanna seo difear d'aon dliteanas a d'fhéadfadh an t-iompróir a thabhtú i gcásanna nach bhforáiltear maidir leo i mír 1.
5. Más iompróirí comhleanúnacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, beidh an t-iompróir atá faoi cheangal, de bhun an chonartha iompair, seirbhís iompair a sholáthar ar lena linn a tharla an tionóisc, beidh sé faoi dhliteanas i gcás báis phaisinéirí, agus i gcás díobhálacha pearsanta do phaisinéirí. I gcás nach é an t-iompróir a sholáthair an tseirbhís seo, ach iompróir ionadach, beidh an dá iompróir faoi dhliteanas go comhpháirteach agus go leithleach i gcomhréir leis na Rialacha Comhionanna seo.

Airteagal 27

Damáistí i gcás báis

1. I gcás bháis an phaisinéara, is éard a bheidh sna damáistí:
 - (a) aon chostais is gá tar éis an bháis, go háirithe costais a bhaineann le hiompar an choirp agus costais sochraide;
 - (b) mura dtarlaíonn an bás láithreach, na damáistí dá bhforáiltear in Airteagal 28.
2. Más rud é, de bharr bháis an phaisinéara, go mbaintear a gcothú de dhaoine a raibh nó a mbeadh sé de dhualgas dlíthiúil air iad a chothabháil, déanfar an caillteanas sin a chúiteamh leis na daoine sin. Is faoi rialú an dlí náisiúnta a bheidh cearta caingne le haghaidh damáistí ag daoine a bhí á gcothabháil ag an bpaisinéir cé nach raibh ceangal dlíthiúil air amhlaidh a dhéanamh.

Airteagal 28

Damáistí i gcás díobháil phearsanta

I gcás díobháil phearsanta nó aon díobhála eile coirp nó intinne don phaisinéir, is éard a bheidh sna damáistí:

- (a) aon chostais is gá, go háirithe costais chóireála agus iompair;
- (b) cúiteamh as caillteanas airgeadais de bharr éagumais iomláin nó éagumais pháirtigh chun oibre nó de bharr riachtanas méadaithe.

Airteagal 29

Cúiteamh ar dhíobháil eile choirp

Cinnfear le dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobháil choirp seachas díobháil choirp dá bhforáiltear in Airteagal 27 agus in Airteagal 28 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc.

Airteagal 30

Foirm agus méid na ndamáistí i gcás báis nó díobháil phearsanta

1. Caithfear na damáistí faoi Airteagal 27(2) agus faoi Airteagal 28(b) a dhámhachtain i bhfoirm cnapshuime. Ar a shon sin, má cheadaítear sa dlí náisiúnta blianacht a íoc, déanfar na damáistí a dhámhachtain san fhoirm sin má iarrann an paisinéir díobháil nó na daoine atá ina dteideal dá dtagraítear in Airteagal 27(2) amhlaidh.
2. Déanfar méid na ndamáistí atá le dhámhachtain de bhun mhír 1 a chinneadh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta. Chun críocha na Rialacha Comhionanna seo, áfach, socrófar an uasteorainn in aghaidh an phaisinéara ag 175 000 aonad cuntais mar chnapshuim nó mar bhliantacht bhliantúil a fhreagróidh don tsuim sin, i gcás ina bhforálfar sa dlí náisiúnta d'uasteorainn is ísle ná an méid sin.

Airteagal 31

Modhanna eile iompair

1. Faoi réir mhír 2, ní bheidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, maidir le caillteanas nó damáiste a tharlóidh le linn an iompair, nach iompar d'iarnród a bhí ann, i gcomhréir leis an gconradh iompair.
2. I gcás ina mbeidh feithiclí iarnróid á n-iompar de bhád farantóireachta, áfach, beidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas i gcás bás paisinéirí nó i gcás díobháil phearsanta do phaisinéirí, i leith caillteanais nó damáiste dá dtagraítear in Airteagal 26(1) agus Airteagal 33(1) arb é is cúis leis tionóisc a d'eascair as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith sna feithiclí sin, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh.
3. Nuair a chuirtear oibriú an iarnróid ar fionraí go sealadach, de bharr imthosca eisceachtúla, agus go ndéantar na paisinéirí a iompar de mhodh eile iompair, beidh dliteanas ar an iompróir de bhun na Rialacha Comhionanna seo.

Caibidil II

Dliteanas i gcás nach gcloífear leis an amchlár

Airteagal 32

Dliteanas i gcás cealaithe, i gcás traenacha a bheith ag rith mall nó i gcás nasc a chailleadh

1. Beidh an t-iompróir faoi dhliteanas don phaisinéir i leith caillteanas nó damáiste arb é is cúis leis, mar gheall ar chealú, rith mall traenach nó cailleadh naisc, nach bhféadfaí leanúint de thuras an phaisinéara an lá céanna, nó nach bhféadfaí a éileamh go réasúnach sna himthosca go leanfaí den turas an lá céanna. Is éard a bheidh sna damáistí costais réasúnacha cóiríochta chomh maith leis na costais réasúnacha toisc go raibh gá fógra a thabhairt do dhaoine a bhí ag súil leis an bpaisinéir.
2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin i gcás ina mbeidh an cealú, an rith mall nó nasc caillte inchurtha i leith ceann de na cúiseanna seo a leanas:
 - (a) imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;
 - (b) locht ar an bpaisinéir; nó
 - (c) iompraíocht tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a hiarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonneagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.
3. Cinnfear leis an dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobháil choirp seachas díobháil choirp dá ndéantar foráil i mír 1 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc. Ní dhéanfaidh an fhoráil sin dochar d'Airteagal 44.

Caibidil III

Dliteanas i leith bagáiste láimhe, ainmhithe, bagáiste chláraithe agus feithiclí

ROINN 1

Bagáiste láimhe agus ainmhithe

Airteagal 33

Dliteanas

1. I gcás bás paisinéirí nó díobháil phearsanta dóibh, beidh an t-iompróir faoi dhliteanas freisin i leith caillteanas iomlán nó páirtchailteanas earraí a bhí ag an bpaisinéir nó a bhí leis mar bhagáiste láimhe nó i leith damáiste do na hearraí sin; beidh feidhm ag an méid seo freisin maidir le hainmhithe a thug an paisinéir leis. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 26.
2. Thairis sin, ní bheidh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas i leith caillteanas iomlán nó páirtchailteanas earraí nó ainmhithe a raibh an paisinéir freagrach as a maoirseacht i gcomhréir le hAirteagal 15, ná i leith damáiste dóibh, murab é locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste sin. Ní bheidh feidhm ag na hAirteagail eile de Theideal IV, ach amháin Airteagal 51, ná ag Teideal VI maidir leis an gcás sin.

Airteagal 34

Teorainn le damáistí i gcás caillteanas earraí nó damáiste dóibh

Nuair a bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas faoi Airteagal 33(1), caithfidh sé cúiteamh a íoc go feadh teorainn 1 400 aonad cuntais in aghaidh an phaisinéara.

Airteagal 35

Eisiamh dliteanais

Ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas don phaisinéir i leith caillteanas nó damáiste a tharlódh de dheasca mhainneachtain an phaisinéara na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn na húdaráis custaim nó údaráis riaracháin eile a chomhall.

ROINN 2
Bagáiste cláraithe

Airteagal 36

Bonn an dliteanais

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhliteanas i leith caillteanais nó damáiste a eascraíonn as caillteanas iomlán nó páirt chaillteanas bagáiste chláraithe idir an t-am a dtógfaidh an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta, agus as moill ar sheachadadh.
2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin a mhéid ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an seachadadh moillithe locht an phaisinéara, ordú a thug an paisinéir seachas de thoradh locht an iompróra, fabht bhunúsach sa bhagáiste cláraithe nó imthosca nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc.
3. Saorfar an t-iompróir, áfach, ón dliteanas sin a mhéid a d'eascair an caillteanas nó an damáiste as priacal faoi leith atá ann go bunúsach in imthoisc amháin nó níos mó de na himthosca seo a leanas:
 - (a) easpa pacála nó neamhdhóthanacht na pacála;
 - (b) cineál speisialta an bhagáiste;
 - (c) coinsíniú earraí mar bhagáiste nach bhfuil inghlactha don iompar.

Airteagal 37

An dualgas cruthúnais

1. Is ar an iompróir a bheidh an dualgas a chruthú gur ceann de na cúiseanna a shonraítear in Airteagal 36(2) ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an moill ar an seachadadh .

2. Má shuíonn an t-iompróir, ag féachaint d'imthosca cáis áirithe, go bhféadfadh an caillteanas nó an damáiste eascairt as riosca amháin nó níos mó de na rioscaí speisialta dá dtagraítear in Airteagal 36(3), toimhdeofar gur as riosca den sórt sin a d'eascair sé. Beidh de cheart ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a chruthú, áfach, nach raibh an caillteanas nó an damáiste inchurtha go hiomlán nó go páirteach i leith ceann de na rioscaí sin.

Airteagal 38

Iompróirí comhleanúnacha

Más roinnt iompróirí leantacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, tiocfaidh gach iompróir, de bhíthin an bagáiste i dteannta an dearbháin chláráithe bagáiste nó an fheithicil i dteannta an dearbháin iompair a thógáil idir lámha, chun bheith ina pháirtí sa chonradh iompair maidir leis an mbagáiste a chur ar aghaidh nó na feithiclí a iompar, i gcomhréir le téarmaí an dearbháin chláráithe bagáiste nó an dearbháin iompair agus glacfaidh sé air féin na hoibleagáidí a eascraíonn as sin. I gcás den sórt sin beidh gach iompróir freagrach as an iompar thar an mbealach ar fad go dtí an seachadadh.

Airteagal 39

Iompróir ionadach

1. I gcás inar chuir an t-iompróir comhlíonadh an chúraim iompair, go hiomlán nó go páirteach, de chúram ar iompróir ionadach, bíodh nó ná bíodh sé de bhun cirt faoin gconradh iompair chun é sin a dhéanamh, leanfaidh an t-iompróir de bheith faoi dhliteanas i leith an iompair iomláin.
2. Forálacha uile na Rialacha Comhionanna seo lena rialaítear dliteanas an iompróra, beidh feidhm acu freisin ar dhliteanas an iompróra ionadaigh i leith an iompair arna dhéanamh aige. Beidh feidhm ag Airteagal 48 agus ag Airteagal 52 má thionscnaítear caingean in aghaidh na seirbhíseach nó aon duine eile ar bhain an t-iompróir ionadach úsáid as a sheirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh.
3. Aon chomhaontú speisialta faoina nglacann an t-iompróir oibleagáidí air nach bhforchuirtear leis na Rialacha Comhionanna seo nó faoina dtarscaoileann sé cearta arna dtabhairt leis na Rialacha Comhionanna seo, ní bheidh aon éifeacht aige i leith an iompróra ionadaigh mura mbeidh glactha aige leis an gcomhaontú sin go sainráite agus i scríbhinn. Cibé acu ar ghlac nó nár ghlac an t-iompróir ionadach leis, leanfaidh an t-iompróir fós de bheith faoi cheangal aon oibleagáidí nó aon tarscaoiltí a thig ó chomhaontú speisialta den sórt sin.

4. I gcás ina mbeidh agus a mhéid a bheidh an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach araon faoi dhliteanas, beidh a ndliteanas ina dhliteanas comhpháirteach agus leithleach.
5. Méid comhiomlán an chúitimh a bheidh le híoc ag an iompróir, ag an iompróir ionadach agus ag a seirbhísigh agus aon daoine eile a mbaineann siad úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, ní rachaidh sé thar na teorainneacha dá bhforáiltear sna Rialacha Comhionanna seo.
6. Ní dhéanfaidh an tAirteagal seo dochar do chearta cúlraigh a d'fhéadfadh a bheith ann idir an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach.

Airteagal 40

Toimhde an chaillteanais

1. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige, gan é a bheith de cheangal air tuilleadh cruthúnais a thabhairt, a mheas go bhfuil ball bagáiste caillte nuair nach ndearnadh é a sheachadadh nó a chur ar fáil dó laistigh de cheithre lá dhéag ón lá a rinneadh iarraidh ar sheachadadh i gcomhréir le hAirteagal 22(3).
2. Má aisghabhtar mír bagáiste a measadh a bheith caillte laistigh de bhliain ón iarraidh ar sheachadadh, caithfidh an t-iompróir fógra a thabhairt don duine a mbeidh teidlíocht aige más eol a sheoladh nó más féidir é a fhionnadh.
3. Laistigh de thríocha lá ón bhfógra dá dtagraítear i mír 2 a fháil, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige a éileamh go ndéanfaí an ball bagáiste a sheachadadh dó. Sa chás sin, caithfidh sé na muirir a íoc i leith iompar an bhaill bagáiste sin ó áit a choinsínithe go dtí an áit ina ndéanfar é a sheachadadh agus an cúiteamh a fuarthas a aisíoc lúide, más iomchuí, aon chostas a áiríodh ann. Ar a shon sin, coinneoidh sé a chearta, dá bhforáiltear in Airteagal 43, chun cúiteamh ar mhoill ar sheachadadh a éileamh.
4. Mura ndéanfar ball bagáiste a aisghabhadh a éileamh laistigh den tréimhse a shonraítear i mír 3 nó má aisghabhtar é níos mó ná bliain tar éis na hiarrata ar sheachadadh í, déanfaidh an t-iompróir é a dhiúscairt i gcomhréir leis na dlíthe agus na saintreoracha atá i bhfeidhm san áit ina bhfuil an ball bagáiste.

Airteagal 41

Cúiteamh ar chaillteanas

1. I gcás ina gcaillfear bagáiste cláraithe, ina iomláine nó i bpáirt, caithfidh an t-iompróir íoc as, d'eisiamh gach damáiste eile:
 - (a) má chruthaítear méid an chaillteanais nó an damáiste a rinneadh, cúiteamh is ionann leis an méid sin ach nach mó ná 80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 1 200 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste;
 - (b) mura suitear méid an chaillteanais nó an damáiste a rinneadh, damáistí leachtaithe 20 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 300 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste.

Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair modh an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach baill bagáiste.
2. Caithfidh an t-iompróir ina theannta sin an muirear ar iompar an bhagáiste agus na suimeanna eile a íocadh i ndáil le hiompar na míre caillte a aisíoc maille leis na dleachtanna custaim agus na dleachtanna máil a íocadh cheana.

Airteagal 42

Cúiteamh ar dhamáiste

1. I gcás damáiste do bhagáiste cláraithe, caithfidh an t-iompróir cúiteamh is ionann le caillteanas luacha an bhagáiste a íoc, d'eisiamh gach damáiste eile.
2. Ní rachaidh an cúiteamh thar:
 - (a) an méid a bheadh iníoctha i gcás caillteanas iomlán, má chaill an bagáiste go léir luach de dheasca damáiste;
 - (b) an méid a bheadh iníoctha dá gcaillfí an chuid sin, murar chaill ach cuid den bhagáiste luach de dheasca damáiste.

Airteagal 43

Cúiteamh ar mhoill ar sheachadadh

1. I gcás moill ar sheachadadh bagáiste chláráithe, caithfidh an t-iompróir na méideanna seo a leanas a íoc as gach tréimhse iomlán de cheithre uair is fiche tar éis iarraidh an tseachadta, ach faoi réir uastréimhse ceithre lá dhéag:
 - (a) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla caillteanas nó damáiste dá bharr sin, cúiteamh is ionann le méid an chaillteanais nó an damáiste suas le huasmhéid 0,80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 14 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste a seachadadh go déanach;
 - (b) mura gcruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla caillteanas nó damáiste dá bharr sin, damáistí leachtaithe 0,14 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 2,80 aonad cuntais in aghaidh gach míre bagáiste a seachadadh go déanach.

Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair modhanna an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach baill bagáiste.

2. I gcás chaillteanas iomlán an bhagáiste, ní bheidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 41.
3. I gcás pháirtchaillteanas an bhagáiste, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha in aghaidh an chuid sin den bhagáiste nár cailleadh.
4. I gcás damáiste do bhagáiste nach de thoradh moill ar sheachadadh é, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha, i gcás inarb iomchuí, de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 42.
5. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán dá bhforáiltear i mír 1, i dteannta an chúitimh is iníoctha faoi Airteagal 41 agus faoi Airteagal 42, ar aon chúinse thar an gcúiteamh a bheadh iníoctha i gcás chaillteanas iomlán an bhagáiste.

ROINN 3

Feithiclí

Airteagal 44

Cúiteamh ar mhoill

1. I gcás moille ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra nó moill ar sheachadadh feithicle, má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla caillteanas nó damáiste dá bharr sin, caithfidh an t-iompróir cúiteamh a íoc nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.
2. I gcás moill ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra, má roghnaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gan dul ar aghaidh leis an gconradh iompair, aisíocfar an muirear ar iompar leis. Ina theannta sin, má chruthaíonn sé gur tharla caillteanas nó damáiste de dheasca na moille, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige cúiteamh a éileamh nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.

Airteagal 45

Cúiteamh ar chaillteanas

I gcás caillteanas iomlán nó páirtchailteanas feithicle, déanfar an cúiteamh is iníoctha leis an duine a mbeidh teidlíocht aige a ríomh ar bhonn ghnáthluach na feithicle. Ní rachaidh sé thar 8 000 aonad cuntais. Measfar gur feithicil leithleach í leantóir luchtaithe nó leantóir díluchtaithe.

Airteagal 46

Dliteanas i leith earraí eile

1. Maidir le hearraí a fhágtar san fheithicil nó atá i mboscaí (e.g. boscaí bagáiste nó boscaí scíonna) atá daingnithe don fheithicil, ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas ach i leith caillteanais nó damáiste a tharlaíonn ar air féin atá an locht gur tharla sé. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán is iníoctha thar 1 400 aonad cuntais.

2. A mhéid a bhaineann le hearraí a stuáilfear ar an taobh amuigh den fheithicil, lena n-áirítear na boscaí dá dtagraítear i mír 1, ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas i leith earraí atá ar an taobh amuigh den fheithicil ach amháin má chruthaítear gur tharla an caillteanas nó an damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn caillteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh caillteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

Airteagal 47

An dlí is infheidhme

Faoi réir fhorálacha na Ranna seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Roinn 2 a bhaineann le dliteanas i leith bagáiste.

Caibidil IV

Forálacha comhchoiteanna

Airteagal 48

An ceart a chailleadh chun teorainneacha le dliteanas a agairt

Ní bheidh feidhm ag na teorainneacha le dliteanas dá bhforáiltear sna Rialacha Comhionanna seo i dteannta na bhforálacha den dlí náisiúnta lena dteorannaítear an cúiteamh go méid socraithe, má chruthaítear gur tharla an caillteanas nó an damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn caillteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh caillteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

Airteagal 49

Comhshó agus ús

1. I gcás inar gá suimeanna a shonraítear in airgeadra eachtrach a chomhshó chun an cúiteamh a ríomh, déanfar an comhshó ag an ráta malairte is infheidhme lá íoctha an chúitimh in áit íoctha an chúitimh.

2. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige ús ar an gcúiteamh a éileamh, a dhéanfar a ríomh ag cúig faoin gcéad in aghaidh na bliana, ó dháta an éilimh dá bhforáiltear in Airteagal 55 nó, mura ndearnadh éileamh den sórt sin, ón lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
3. I gcás cúiteamh is iníoctha de bhun Airteagal 27 agus Airteagal 28, áfach, ní fhabhróidh ús ach ón lá a tharla na teagmhais is ábhartha chun méid an chúitimh a mheas, más déanaí an lá sin ná lá an éilimh nó an lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
4. I gcás bagáiste, ní bheidh ús iníoctha ach amháin más mó an cúiteamh ná 16 aonad cuntais in aghaidh an dearbháin chláraithe bagáiste.
5. I gcás bagáiste, mura gcuirfidh an duine a mbeidh teidlíocht aige na doiciméid tacaíochta is gá chun an t-éileamh a shocrú go críochnaitheach faoi bhráid an iompróra laistigh de thréimhse réasúnach arna deonú dó, ní fhabhróidh aon ús idir dul in éag na tréimhse sin agus taisceadh iarbhír na ndoiciméad.

Airteagal 50

Dlíteanas i gcás eachtraí núicléacha

Saorfar an t-iompróir ó dhlíteanas de bhun na Rialacha Comhionanna seo i leith caillteanas nó damáiste de dheasca eachtra núicléach nuair is oibreoir gléasra núicléach nó duine eile a ghabhann a ionad atá faoi dhlíteanas i leith an chaillteanais nó an damáiste de bhun dlíthe agus saintreoracha Stáit lena rialaítear an dlíteanas i réimse an fhuinnimh núicléach.

Airteagal 51

Daoine a bhfuil an t-iompróir faoi dhlíteanas thar a gceann

Beidh an t-iompróir faoi dhlíteanas thar ceann a sheirbhíseach agus daoine eile a mbaineann sé úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, i gcás ina mbeidh na seirbhísigh sin agus na daoine eile sin ag gníomhú faoi raon a bhfeidhmeanna. Measfar gur daoine a mbaineann an t-iompróir úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh iad bainisteoirí an bhonneagair iarnróid ar a ndéantar an t-iompar.

Airteagal 52

Caingne eile

1. I ngach cás ina mbeidh feidhm ag na Rialacha Comhionanna seo, ní fhéadfar aon chaingean a thionscnamh i ndáil le dliteanas, is cuma cad iad na forais, ach amháin faoi réir na gcoinníollacha agus na dteorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Comhionanna seo.
2. Is amhlaidh a bheidh maidir le haon chaingean arna tabhairt in aghaidh na seirbhíseach nó na ndaoine eile a bhfuil an t-iompróir faoi dhliteanas thar a gceann de bhun Airteagal 51.

TEIDEAL V

DLITEANAS AN PHAISINÉARA

Airteagal 53

Prionsabail speisialta an dliteanais

Beidh an paisinéir faoi dhliteanas don iompróir i leith aon chaillteanais nó damáiste:

- (a) a leanfaidh as mainneachtain an phaisinéara a chuid oibleagáidí a chomhlíonadh
1. de bhun Airteagal 10, Airteagal 14 agus Airteagal 20,
 2. de bhun na bhforálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, nó
 3. de bhun an Rialacháin maidir le hIompar Idirnáisiúnta Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID), nó
- (b) arb é ba chúis leis na hearraí agus na hainmhithe a thugann an paisinéir in éineacht leis, mura gcruthóidh sé gurb é ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste imthosca nárbh fhéidir leis a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, cé gur léirigh sé an dúthracht a éilítear ar phaisinéir coinsiasach. Ní dhéanfaidh an fhoráil seo aon difear do dhliteanas an iompróra de bhun Airteagal 26 agus Airteagal 33(1).

TEIDEAL VI
DEARBHÚ NA gCEART

Airteagal 54

Páirtchailteanas nó damáiste a fhionnadh

1. I gcás ina bhfaighidh an t-iompróir amach nó i gcás ina dtoimhdeoidh an t-iompróir, nó i gcás ina líomhnóidh an duine, a mbeidh teidlíocht aige gur tharla páirtchailteanas earra arna iompar faoi chúram an iompróra (bagáiste, feithiclí), nó i gcás ina ndearnadh damáiste dó, caithfidh an t-iompróir tuarascáil a dhréachtú láithreach, i láthair an duine a mbeidh teidlíocht aige más féidir, lena sonrófar, de réir chineál an chailteanais nó an damáiste, bail an earra agus, a mhéid is féidir, méid an chailteanais nó an damáiste, an chúis a bhí leis agus an uair a tharla sé.
2. Caithfear cóip den tuarascáil a chur ar fáil saor in aisce don duine a mbeidh teidlíocht aige.
3. I gcás nach nglacfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige leis na conclúidí sa tuarascáil, féadfaidh sé a iarraidh go ndéanfaidh saineolaí arna cheapadh ag na páirtithe sa chonradh iompair nó ag cúirt nó binse bail an bhagáiste nó na feithicle agus cúis agus méid an chailteanais nó an damáiste a fhionnadh. Beidh an nós imeachta a bheidh le leanúint á rialú ag dlíthe agus saintreoracha an Stáit ina ndéantar an fionnadh sin.

Airteagal 55

Éilimh

1. Caithfear éilimh a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, a dhíriú i scríbhinn chuig an iompróir ar féidir caingean a thabhairt ina choinne. I gcás iompair atá faoi rialú conartha aonair agus arna chur i gcrích ag iompróirí leantacha, féadfar na héilimh a dhíriú freisin chuig an gcéad iompróir nó chuig an iompróir deireanach chomh maith leis an iompróir a bhfuil a phríomháit ghnó nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an Conradh iompair i gcrích sa Stát ina bhfuil sainchónaí nó gnáthchónaí ar an bpaisinéir.
2. Caithfear éilimh eile a bhaineann leis an gconradh iompair a dhíriú i scríbhinn chuig an iompróir a shonraítear in Airteagal 56(2) agus (3).

3. Tabharfar ar aird na doiciméid sin a measann an duine a mbeidh teidlíocht aige gur cuí iad a thaisceadh leis an éileamh, an leagan bunaidh nó cóipeanna díobh, i gcás inarb iomchuí, agus na cóipeanna arna ndeimhniú go cuí má éilíonn an t-iompróir amhlaidh. Nuair a shocrófar éileamh, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar suas an ticéad, an dearbhán cláraithe bagáiste agus an dearbhán iompair.

Airteagal 56

Iompróirí a bhféadfar caingean a thabhairt ina gcoinne

1. Is in aghaidh an iompróra a bheidh faoi dhliteanas de bhun Airteagal 26(5) amháin a fhéadfar caingean a thabhairt a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh.
2. Faoi réir mhír 4, is in aghaidh an chéad iompróra, in aghaidh an iompróra dheireanaigh nó in aghaidh an iompróra a rinne an chuid sin den iompar ar lena linn a tharla an teagmhas ba chúis leis na himeachtaí, agus ina aghaidh sin amháin, a fhéadfar caingne eile arna dtabhairt ag paisinéirí a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair a thabhairt.
3. I gcás iompar arna dhéanamh ag iompróirí leantacha, nuair a luafar, le toiliú uaidh, an t-iompróir a chaithfidh an bagáiste nó an fheithicil a sheachadadh ar an dearbhán cláraithe bagáiste nó ar an dearbhán iompair, féadfar caingean a thabhairt ina choinne i gcomhréir le mír 2 fiú mura bhfuair sé an bagáiste nó an fheithicil.
4. Caingean chun suim a íocadh de bhun an chonartha iompair a ghnóthú, féadfar í a thabhairt in aghaidh an iompróra a bhailigh an tsuim sin nó in aghaidh an iompróra ar bailíodh thar a cheann í.
5. Féadfar caingean a thabhairt in aghaidh iompróra seachas na hiompróirí a shonraítear i mír 2 agus i mír 4 nuair a thionscnófar mar fhrithéileamh nó mar eisceacht í in imeachtaí a bhaineann leis an bpríomhéileamh a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair céanna.
6. A mhéid a bheidh feidhm ag na Rialacha Comhionanna seo ar an iompróir ionadach, féadfar caingean a thabhairt ina choinne freisin.
7. Má bhíonn rogha ag an ngearánaí idir líon iompróirí, múchfar a cheart chun rogha a dhéanamh a luaithe a thabharfaidh sé caingean in aghaidh ceann de na hiompróirí sin; beidh feidhm ag an méid seo freisin i gcás ina mbeidh rogha ag an ngearánaí idir iompróir amháin nó níos mó agus iompróir ionadach.

Airteagal 58

Múchadh an chirt chun caingne i gcás báis nó díobháil phearsanta

1. Aon cheart chun caingne ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, múchfar é i gcás nach dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc a tharla don phaisinéir do dhuine de na hiompróirí a bhféadfadh éileamh a dhíriú chuige i gcomhréir le hAirteagal 55(1), laistigh de dhá mhí dhéag ón dáta ar tháinig sé ar an eolas faoin gcaillteanas nó faoin damáiste. I gcás ina dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc ó bhéal don iompróir, cuirfidh an t-iompróir admháil maidir leis an bhfógra sin ó bhéal ar fáil dó.
2. Ar a shon sin, ní mhúchfar an ceart caingne
 - (a) más rud é gur dhírigh an duine a mbeidh teidlíocht aige éileamh chuig duine de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 55(1) laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1;
 - (b) más rud é go bhfuair an t-iompróir atá faoi dhliteanas amach faoin tionóisc a tharla don phaisinéir ar dhóigh eile laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1;
 - (c) más rud é nár tugadh fógra faoin tionóisc, nó i gcás inar tugadh go déanach é, de dheasca imthosca nach inchurtha i leith an duine;
 - (d) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an tionóisc.

Airteagal 59

Múchadh an chirt chun caingne a eascraíonn as iompar bagáiste

1. Le glacadh an bhagáiste ag an duine, múchfar gach ceart caingne in aghaidh an iompróra a eascraíonn as an gconradh iompair i gcás páirtchailteanais, damáiste nó moill ar sheachadadh.

2. Ar a shon sin, ní mhúchfar an ceart caingne:
- (a) i gcás páirtchailiteanais nó damáiste
 - 1. más rud é gur fionnadh an caillteanas nó an damáiste i gcomhréir le hAirteagal 54 sular ghlac an duine a mbeidh teidlíocht aige leis an mbagáiste,
 - 2. más de locht an iompróra amháin a fágadh ar lár an fionnadh ba cheart a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 54;
 - (b) i gcás caillteanas nó damáiste nach léir agus a fionnadh tar éis don duine an bagáiste a ghlacadh
 - 1. más rud é go n-iarrfaidh an duine fionnadh i gcomhréir le hAirteagal 54 díreach tar éis dó an caillteanas nó an damáiste a bhrath agus tráth nach déanaí ná trí lá tar éis dó an bagáiste a ghlacadh, agus
 - 2. ina theannta sin, má chruthóidh sé gur tharla an caillteanas nó an damáiste idir an t-am a thóg an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta;
 - (c) i gcás moille ar sheachadadh, má rinne an duine, a mbeidh teidlíocht aige laistigh de lá is fiche, a chearta a dhearbhu in aghaidh duine de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 56(3);
 - (d) má chruthóidh an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste.

Airteagal 60

Caingne a theorannú

- 1. Is é a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás báis phaisinéirí, nó i gcás díobhála pearsanta dóibh:
 - (a) i gcás paisinéara, trí bliana ón lá tar éis na tionóisce;
 - (b) i gcás daoine eile, a mbeidh teidlíocht acu trí bliana ón lá tar éis don phaisinéir bás a fháil, faoi réir uasteorann cúig bliana ón lá tar éis na tionóisce.

2. Bliain amháin a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne a eascróidh as an gconradh iompair. Ar a shon sin, dhá bhliain a bheidh sa tréimhse teorann i gcás caingne maidir le caillteanas nó damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn caillteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh caillteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.
3. Beidh feidhm ag an tréimhse teorann dá bhforáiltear i mír 2 maidir le caingne:
 - (a) le haghaidh cúitimh ar chaillteanas iomlán, ón gceathrú lá déag tar éis don tréimhse dá bhforáiltear in Airteagal 22(3) dul in éag;
 - (b) le haghaidh cúiteamh ar pháirtchaillteanas, ar dhamáiste nó ar mhoill ar sheachadadh, ó lá an tseachadta;
 - (c) i ngach cás eile a bhaineann le hiompar paisinéirí, ón lá a rachaidh bailíocht an ticéid in éag.

Ní chuirfear an lá a shonraítear do theacht i bhfeidhm na tréimhse teorann san áireamh sa tréimhse.
4. [...]
5. [...]
6. Seachas sin, beidh fionraí agus briseadh tréimhsí teorann faoi rialú ag an dlí náisiúnta.

TEIDEAL VII

CAIDREAMH IDIR IOMPRÓIRÍ

Airteagal 61

Cionroinnt an mhuirir ar iompar

1. Caithfidh aon iompróir a bhailigh muirear ar iompar nó ar fhéad sé muirear ar iompar a bhailiú a sciartha faoi seach den mhuirear sin a íoc leis na hiompróirí lena mbaineann. Socrófar na modhanna íoctha le comhaontú idir na hiompróirí.
2. Beidh feidhm ag Airteagal 6(3), Airteagal 16(3) agus Airteagal 25 ar an gcaidreamh idir iompróirí leantacha .

Airteagal 62

Ceart cúláraigh

1. Beidh ceart cúláraigh ag iompróir a d'íoc cúiteamh de bhun na Rialacha Comhionanna seo in aghaidh na n-iompróirí a bhí páirteach san iompar i gcomhréir leis na forálacha seo a leanas:
 - (a) is é an t-iompróir ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste, agus eisean amháin, a bheidh faoi dhliteanas ina leith;
 - (b) nuair is roinnt iompróirí is chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, beidh gach duine díobh faoi dhliteanas i leith an chaillteanais nó an damáiste a chúisigh sé; mura féidir idirdhealú den sórt sin a dhéanamh, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt eatarthu i gcomhréir le pointe (c);
 - (c) mura féidir a chruthú cén t-iompróir is cúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt idir na hiompróirí go léir a bhí páirteach san iompar, seachas iad siúd a chruthaíonn nach iad a chúisigh an caillteanas nó an damáiste; beidh an chionroinnt sin i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.
2. I gcás duine de na hiompróirí a bheidh dócmhainneach, déanfar an sciar a bheidh dlite de agus gan íoc aige a chionroinnt idir na hiompróirí eile a bhí páirteach san iompar i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.

Airteagal 63

An nós imeachta cúláraigh

1. Ní fhéadfaidh an t-iompróir a ndéantar ceart cúláraigh a fheidhmiú ina choinne de bhun Airteagal 62 bailíocht na híocaíochta a rinne an t-iompróir a bheidh ag feidhmiú an chirt cúláraigh a dhíospóid nuair is cúirt nó binse a chinn an cúiteamh agus nuair a tugadh deis idiragartha sna himeachtaí don iompróir céadluaite a fuair fógra cuí i dtaobh na n-imeachtaí. Cinnfidh an chúirt nó an binse ar tugadh an phríomhchaingean os a comhair nó os a chomhair an t-am a cheadófar don fhógra sin faoi na himeachtaí agus don idiragairt sna himeachtaí.
2. Caithfidh iompróir a fheidhmeoidh a cheart cúláraigh a éileamh a thíolacadh in aon imeachtaí amháin in aghaidh na n-iompróirí go léir nach bhfuil socrú déanta aige leo; dá uireasa sin caillfidh sé a cheart cúláraigh i gcás na n-iompróirí siúd nach ndearna sé imeachtaí a thionscnamh ina gcoinne.
3. Tabharfaidh an chúirt nó an binse a cinneadh nó a chinneadh in aon bhreith amháin maidir leis na héilimh cúláraigh go léir a thugtar os a comhair nó os a chomhair.
4. Féadfaidh iompróir ar mian leis a cheart cúláraigh a fhorfheidhmiú a chaingean a thabhairt os comhair chúirt nó bhinse an Stáit ina bhfuil a phríomháit ghnó ag ceann de na hiompróirí a bhí páirteach san iompar, nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an conradh iompair i gcrích.
5. I gcás ina dtabharfar caingean in aghaidh roinnt iompróirí, beidh an t-iompróir is gearánaí i dteideal an chúirt nó an binse a dtionscnóidh sé na himeachtaí os a comhair nó os a chomhair a roghnú as na cúirteanna agus na binsí a bheidh inniúil de bhun mhír 4.
6. Ní fhéadfar imeachtaí cúláraigh a cheangal le himeachtaí maidir le cúiteamh arna dtionscnamh ag an duine a mbeidh teidlíocht aige faoin gconradh iompair.

Airteagal 64

Comhaontuithe a bhaineann le cúlárach

Féadfaidh na hiompróirí comhaontuithe a chur i gcrích lena ndéantar maolú ar Airteagal 61 agus ar Airteagal 62.

IARSCRÍBHINN II

ÍOSMHÉID FAISNÉISE LE CUR AR FÁIL AG GNÓTHAIS IARNRÓID AGUS DÍOLTÓIRÍ TICÉAD

Cuid I: Faisnéis roimh an turas

- Coinníollacha ginearálta is infheidhme ar an gconradh
- Amchláir agus coinníollacha don turas is tapúla
- Amchláir agus coinníollacha do na táillí is ísle
- Inrochtaineacht, coinníollacha rochtana agus saoráidí ar bord do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta a leagtar síos i dTreoir (AE) 2019/882 agus i Rialacháin (AE) 454/2011 agus 1300/2014 ón gCoimisiún
- **Fáil ar rothair agus coinníollacha rochtana do rothair**
- Fáil ar shuíocháin [...] den chéad ghrád agus den dara grád mar aon le leapacha suíocháin agus carráistí codlata
- Aon ghníomhaíochtaí ar dóigh dóibh seirbhísí a bhriseadh nó iad a mhoilliú
- Seirbhísí ar bord a bheith ar fáil, **lena n-áirítear infhaighteacht foirne chun cúnamh a thabhairt do phaisinéirí**
- **Faisnéis sula gceannaítear an ticéad ina léirítear an tréthicéad é an ticéad nó na ticéid**
- Nósanna imeachta chun bagáiste caillte a éileamh ar ais
- Nósanna imeachta chun gearáin a chur isteach

Cuid II: Faisnéis le linn an turais

- Seirbhísí ar bord
- An chéad stáisiún eile
- Moilleanna
- Príomhsheirbhísí naisc
- Ceisteanna slándála agus sábháilteachta

IARSCRÍBHINN III

ÍOSCHAIGHDEÁIN CHÁILÍOCHTA SEIRBHÍSE

Faisnéis agus ticéid

Poncúlacht seirbhísí, agus prionsabail ghinearálta chun déileáil le briseadh seirbhísí

Cealuithe seirbhísí

Glaineacht an rothstoic agus áiseanna stáisiúin (cáilíocht an aeir agus rialú teochta sna carráistí, sláinteachas na n-áiseanna sláintíochta, etc.)

Suirbhé ar shástacht na gcustaiméirí

Láimhseáil gearán, aisíocaíochtaí agus cúiteamh as neamhchomhlíonadh na gcaighdeán cáilíochta seirbhíse

Cúnamh a sholáthrófar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

IARSCRÍBHINN IV

[...]

[...]

IARSCRÍBHINN V

TÁBLA COMHGHAOIL

Rialachán (CE) Uimh 1371/2007	An Rialachán seo
Airteagal 1	Airteagal 1
Airteagal 1(a)	Airteagal 1(a)
Airteagal 1(b)	Airteagal 1(b)
----	Airteagal 1(c)
Airteagal 1(c)	Airteagal 1(d)
----	Airteagal 1(e)
Airteagal 1(d)	Airteagal 1(f)
Airteagal 1(e)	Airteagal 1(g)
----	Airteagal 1(h)
Airteagal 1(f)	Airteagal 1(i)
Airteagal 2	Airteagal 2
Airteagal 2 (1)	Airteagal 2 (1)
Airteagal 2 (2)	----
Airteagal 2 (3)	----
Airteagal 2 (4)	----

Airteagal 2 (5)	----
Airteagal 2 (6)	----
Airteagal 2 (7)	----
----	Airteagal 2 (2)
----	Airteagal 2 (3)
Airteagal 3	Airteagal 3
Airteagal 3 (1)	Airteagal 3 (1)
Airteagal 3 (2), (3)	----
Airteagal 3 (4)	Airteagal 3 (2)
Airteagal 3 (5)	Airteagal 3 (3)
Airteagal 3 (6)	Airteagal 3 (4)
Airteagal 3 (7)	Airteagal 3 (5)
Airteagal 3 (8)	Airteagal 3 (6)
Airteagal 3 (9)	Airteagal 3 (7)
Airteagal 3 (10)	Airteagal 3 (8)
----	Airteagal 3 (9)
----	Airteagal 3 (10)
Airteagal 3 (11)	Airteagal 3 (11)
----	Airteagal 3 (12)

Airteagal 3 (12)	Airteagal 3 (13)
Airteagal 3 (13)	Airteagal 3 (14)
Airteagal 3 (14)	----
Airteagal 3 (15)	Airteagal 3 (16)
Airteagal 3 (16)	Airteagal 3 (17)
Airteagal 3 (17)	Airteagal 3 (18)
----	Airteagal 3 (19)
Airteagal 4	Airteagal 4
----	Airteagal 5
Airteagal 5	Airteagal 6
Airteagal 6	Airteagal 7
Airteagal 7	Airteagal 8
Airteagal 8	Airteagal 9
----	Airteagal 9 (4)
Airteagal 9	Airteagal 10
Airteagal 9 (3)	----
----	Airteagal 10 (5), (6)
Airteagal 10	----
Airteagal 11	Airteagal 11

Airteagal 12	Airteagal 12
Airteagal 12 (2)	----
Airteagal 13	Airteagal 13
Airteagal 14	Airteagal 14
Airteagal 15	Airteagal 15
Airteagal 16	Airteagal 16
----	Airteagal 16 (2), (3)
Airteagal 17	Airteagal 17
----	Airteagal 17 (8)
Airteagal 18	Airteagal 18
----	Airteagal 18 (6)
----	Airteagal 19
Airteagal 19	Airteagal 20
Airteagal 20	Airteagal 21
Airteagal 21 (1)	----
Airteagal 21 (2)	Airteagal 22 (2) agus Airteagal 23 (2)
Airteagal 22	Airteagal 22
Airteagal 22 (2)	----
----	Airteagal 22 (4)

Airteagal 23

Airteagal 24

Airteagal 25

Airteagal 26

Airteagal 27

Airteagal 27 (3)

Airteagal 28

Airteagal 29

Airteagal 30

Airteagal 31

Airteagal 32

Airteagal 33

Airteagal 34

Airteagal 23

Airteagal 23 (4)

Airteagal 24

Airteagal 25 (1), (2), (3)

Airteagal 26

Airteagal 27

Airteagal 28

Airteagal 28 (3)

Airteagal 28 (4)

Airteagal 29

Airteagal 30

Airteagal 31

Airteagal 32, 33

Airteagal 34

Airteagal 34 (1), (3)

Airteagal 35

Airteagal 36

Airteagal 35,

Airteagal 36

Airteagal 37

Iarscríbhinn I

Iarscríbhinn II

Iarscríbhinn III

Airteagal 37

Airteagal 38

Airteagal 39

Airteagal 40

Iarscríbhinn I

Iarscríbhinn II

Iarscríbhinn III

Iarscríbhinn IV go V